

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho
financování**

Zuzana Křížková

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zuzana Křížková

Podnikání a administrativa

Název práce

Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování

Název anglicky

University education in the Czech Republic and the system of financing

---

Cíle práce

Cílem mé bakalářské práce je podrobně definovat systém vysokoškolského vzdělávání v České republice. V práci se bude nacházet důkladná analýza příjmů a výdajů vysokých škol dle veřejných výročních zpráv a dostupných informací o financování. Výsledkem teoretické části práce je ukotvení pojmu vysokoškolský systém a přehled o hospodaření těchto institucí.

Praktická část se skládá z porovnání financování dvou vybraných vysokých škol a dotazníkového šetření, jehož výsledkem je názor respondentů na vysokoškolský systém, jeho financování a případné návrhy na změny.

Metodika

Teoretická část bude zaměřena na pojem vysokoškolské vzdělávání, stručné připomenutí historie, právní úpravy a rozdělení vysokých škol. Dále bude provedena analýza hospodaření vysokých škol, jaké jsou hlavní výdaje a příjmy a k jakým změnám ve financování VŠ došlo v posledních letech. Výsledkem bude shrnutí vyplývající ze zjištěných dat. Teoretická část bude zpracována deskriptivní metodou a metodou analýzy.

Praktická část bude složena ze dvou úseků. V první části bude proveden průzkum a porovnání hospodaření dvou vybraných vysokých škol podobného zaměření, tudíž bude zpracována komparativní metodou. Druhá část bude analýzou dotazníkového šetření, z kterého vyplývá názor a celková spokojenost či nespokojenost respondentů s aktuálním systémem vysokoškolského vzdělávání a jeho financováním. Ve výsledném shrnutí budou také zmíněny návrhy na změny uvedené respondenty a jejich názor na případné zavedení povinného školného na VŠ.

Doporučený rozsah práce

30 – 40

Klíčová slova

vzdělávání, vysoká škola, financování, studium, porovnání, školné, školství, hospodaření, dotazník, systém

---

Doporučené zdroje informací

DURČÁKOVÁ, J. Rozvoj veřejných vysokých škol, finanční podmínky a předpoklady.

1.vyd.Praha:Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0630-0

SEVEROVÁ, L. Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu. Davle: Alfa Nakladatelství

2011. ISBN 978-80-87168-16-5.

SIMONOVÁ, N. – MATĚJŮ, P. – BARR, N A. *České vysoké školství na křižovatce : investiční přístup k financování studia na vysoké škole v sociologické reflexi*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2005. ISBN 80-7330-072-9.

ŠIMA, K. – PRUDKÝ, L. – PABIAN, P. *České vysoké školství : na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3009-7

URBÁNEK, V. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Financování vysokého školství*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1313-3

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 11. 6. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 10. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Ing. Lucii Severové, Ph.D. za odborné rady a trpělivost při zpracování mé bakalářské práce. Poděkování patří rovněž mé rodině za podporu a také všem respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření.

Vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je vysokoškolské vzdělávání v ČR a systém jeho financování. Teoretická část práce se zabývá pojmem vzdělání či vzdělávání, jeho cíli, strukturou vzdělávací soustavy, historií, vývojem vysokého školství, možnostmi studia, dělením vysokých škol a v závěru i stručným přehledem financování VŠ. Praktická část je složena ze dvou podčástí. První je komparace financování a hospodaření s rozpočtem Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Porovnány jsou jednotlivé rozpočtové okruhy, příjmy, výdaje i výsledky hospodaření obou Univerzit. Druhou podčástí praktické části je dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit postoj respondentů (zejména současných studentů) k poplatkům na vysokých školách za přijímací řízení, další studium nebo za studium v cizím jazyce, a rovněž případnému zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách. V závěru je ponechán prostor pro vyjádření respondentů k danému tématu. Z jednotlivých responzí dotazníkového šetření vyplývá závěrečné shrnutí postoje dotazovaných k problematice poplatků spojených se studiem na vysokých školách a argumentů, které podporují nebo naopak zamítají návrh na zavedení povinného školného a jeho případnou výši.

Klíčová slova: vzdělávání, vysoká škola, financování, studium, porovnání, školné, školství, hospodaření, dotazník, systém

University education in the Czech Republic and the system of financing

Abstract

The topic of this bachelor's thesis is higher education in the Czech Republic and the system of its financing. The theoretical part deals with the concept of education and its objectives, the structure of the education system, the history and development of higher education, the possibilities of study and division of universities, and in the end also a brief overview of funding. The practical part consists of two subsections. The first is a comparison of financing and budget management of the University of Hradec Kralove and the University of Pardubice. Individual budget headings, incomes, expenditures and financial results of both Universities are compared. The second part of the practical part is a questionnaire survey, which aims to determine the attitude of respondents (especially current students) to the fees at universities for admission, further study or study in a foreign language, as well as the possible introduction of compulsory tuition at public and state universities. In the end there is a space for the respondents to express their opinion on the given topic. The individual responses of the questionnaire survey provide a final summary of the attitude of the respondents to the issue of fees associated with study at universities and the arguments that support or reject the proposal to introduce compulsory tuition fees and their potential amount.

Keywords: education, university, financing, studies, comparison, fee, system of education, economy, questionnaire, system

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	16
3.1 Vzdělání a vysokoškolské vzdělání.....	16
3.1.1 Vzdělání či vzdělávání	16
3.1.2 Cíle vzdělávání.....	16
3.1.3 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy	17
3.1.4 Vysokoškolské vzdělání.....	18
3.1.4.1 Historie a vývoj vysokého školství.....	19
3.1.4.2 Změny v posledních 30 letech	20
3.1.4.3 Struktura vzdělávací soustavy v ČR a mezinárodní klasifikace	22
3.1.4.4 Rozdělení vysokých škol a formy studia	25
3.1.4.5 Vyšší odborné vzdělání.....	27
3.1.4.6 Orgány veřejné vysoké školy.....	28
3.1.4.7 Právní úprava	29
3.1.4.8 Zahraniční vzdělávací programy	29
3.2 Financování a hospodaření VŠ.....	30
3.2.1 Financování a hospodaření veřejných vysokých škol.....	31
3.2.2 Financování a hospodaření státních vysokých škol	32
3.2.3 Financování a hospodaření soukromých vysokých škol.....	32
3.2.4 Problém nerovnosti podpory vzdělávání.....	32
3.2.5 Financování z veřejných zdrojů	33
3.2.6 Poplatky spojené se studiem	33
3.2.7 Stipendia.....	34
4 Praktická část	35
4.1 Komparace financování dvou vybraných Univerzit.....	35
4.2 Charakteristika Univerzit	35
4.2.1 Univerzita Hradec Králové	35
4.2.2 Univerzita Pardubice.....	36
4.3 Analýza financování.....	38
4.3.1 Rozpočtový okruh I.....	38
4.3.2 Rozpočtový okruh II	41

4.3.3	Rozpočtový okruh III.....	42
4.3.4	Rozpočtový okruh IV	42
4.3.5	Další zdroje financování.....	43
4.3.6	Celkové zhodnocení	44
4.4	Dotazníkové šetření	47
4.4.1	Školné a poplatky na vysokých školách.....	47
4.4.2	Dotazník.....	47
4.4.3	Shrnutí dotazníkového šetření	57
5	Výsledky.....	58
6	Závěr	61
7	Seznam použitých zdrojů	63
8	Přílohy.....	65

Seznam grafů

Graf 1 - Pohlaví respondentů	Chyba! Záložka není definována.
Graf 2 - Věk respondentů	48
Graf 3 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	49
Graf 4 - Trvalé bydliště respondentů	49
Graf 5 - Současný stav studia a bydlení respondentů	50
Graf 6 - Hrubý měsíční příjem respondentů	51
Graf 7 - Hrubý měsíční příjem celé domácnosti respondentů	51
Graf 8 - Názor respondentů na poplatek za přijímací řízení	52
Graf 9 - Názor respondentů na poplatek za prodloužené studium	53
Graf 10 - Názor respondentů na poplatek za studium v cizím jazyce.....	53
Graf 11 - Názor respondentů na výši poplatků	54
Graf 12 - Stipendijní programy respondentů	54
Graf 13 - Názor respondentů na zavedení povinného školného	55
Graf 14 - Výše školného podle respondentů	56

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení finančních příspěvků.....	30
Tabulka 2: Počet absolventů Univerzity Hradec Králové.....	36
Tabulka 3 - Počet absolventů Univerzity Pardubice	37
Tabulka 4 - Procentní podíl na výkonové části RO I.....	40
Tabulka 5 - Srovnání RO I v tis. Kč	40
Tabulka 6 - Srovnání RO II v tis. Kč	41
Tabulka 7 - Srovnání RO III v tis. Kč.....	42
Tabulka 8 - Srovnání RO IV v tis. Kč.....	43
Tabulka 9 - Srovnání dalších zdrojů Univerzit v tis. Kč.....	43
Tabulka 10 - Zhodnocení rozpočtových okruhů obou univerzit v tis. Kč	44
Tabulka 11 - Srovnání výnosů vybraných Univerzit v tis. Kč.....	44
Tabulka 12 - Srovnání nákladů vybraných Univerzit v tis. Kč.....	45
Tabulka 13 - Porovnání hospodářského výsledku vybraných Univerzit v tis. Kč	46
Tabulka 14 - Kontingenční tabulka vycházející z otázek č. 6 a č. 13	59
Tabulka 15 - Kontingenční tabulka vycházející z otázek č. 5 a č. 13	60

Seznam příloh

Příloha 1 - Seznam veřejných vysokých škol	65
Příloha 2 - Seznam státních vysokých škol.....	65
Příloha 3 – Dotazník	66
Příloha 4 - Názor respondentů na danou problematiku.....	69

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

HV – Hospodářský výsledek

ISCED – International Standard Classification of Education

(Mezinárodní standart klasifikace vzdělávání)

KČ – Korun českých

KEN – Koeficient ekonomické náročnosti

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

(Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

RO – Rozpočtový okruh

SB – Sbírk

SSP – Student se specifickými potřebami

SVŠ – Soukromá vysoká škola

U3V – Univerzita třetího věku

UHK – Univerzita Hradec Králové

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

(Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu)

UPA – Univerzita Pardubice

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – vysoká škola

VVŠ – veřejná vysoká škola

1 Úvod

Vzdělání bylo odjakživa velice uznávané, a ačkoliv se život v průběhu let vyvíjel všemi možnými směry, vzdělání si svou úroveň udrželo. Může se zdát, že se týká zejména raného věku, ale ve skutečnosti je vzdělávání celoživotním procesem.

Přístup ke vzdělání nebyl nikdy v minulosti snazší než právě teď. Stále rostoucí požadavky na vzdělání na trhu práce zapříčinily, že se vysoké vzdělání stává běžnou součástí života mnoha mladých lidí. Počet vysokoškolských studentů se od roku 1989 ztrojnásobil a vznikla spousta nových vzdělávacích institucí, fakult i studijních programů. V České republice jsou vysoké školy rozděleny na státní, veřejné a soukromé. Na soukromých vysokých školách se za studium platí školné, kdežto na veřejných a státních se poplatek za samostatné studium neplatí vůbec. Tudíž je vysokoškolské vzdělání umožněno každému, kdo o studium projeví snahu a zájem, bez překážky, a to i sociálně slabším jedincům. Vysokoškolský titul je skvělým předpokladem pro získání kvalitní pracovní pozice, která zajistí absolventům finančně zaopatřený a spokojený život. Vzdělání získané na vysoké škole je rovněž velkým přínosem pro stát, kterému mladí a nadaní lidé napomáhají v rozvoji společnosti, kultury, vědy, výzkumu, umění, vzdělanosti, ale také v sociální a ekonomické sféře.

Vzdělání lze považovat za investici do lidského kapitálu, jež se navrátí až později zejména v profesním životě. Aby bylo mladým lidem, kteří mají touhu dále rozvíjet své znalosti a zkušenosti ještě před tím, než nastoupí trvale do zaměstnání, umožněno kvalitní studium, je zapotřebí rovněž investovat do kvalifikovaného personálu a odborného technického vybavení. Jelikož investice do vzdělání je pouze jakýmsi prvotním vstupem, je zapotřebí trpělivosti, jelikož výstupy se zúročí až časem. Jak již bylo zmíněno, počet studentů se během posledních třiceti let razantně zvýšil, s čímž souvisí i transformace vysokoškolského studia, které se muselo následkům takto zvýšeného počtu studentů přizpůsobit. Nejenže se nároky na uchazeče o vysokoškolské studium snížily, ale rovněž se i změnil počet studentů připadající na jednoho kantora, tudíž i přístup k výuce jako takové. S růstem počtu vysokoškolských studentů rostou i náklady na vzdělávání, a to je jedním z témat, kterým se tato bakalářská práce zabývá.

Náklady veřejných vysokých škol jsou pokryty Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ze státního rozpočtu České republiky. Jelikož jsou tyto náklady s přibývajícím počtem studentů a nároky na kvalitu výuky, četnost kvalifikovaných pedagogů a technické

vybavení stále vyšší a vyšší, bylo zapotřebí zavést drobné povinné poplatky za přijímací řízení, delší studium či za studium v cizím jazyce. Otázkou, která se projednává ve vládě již roky je, zda by mělo být na veřejných a státních vysokých školách zavedeno přiměřené povinné školné, které by přispělo k pokrytí nákladů vysokých škol a také celkovému zlepšení kvality výuky a prostor. Touto problematikou se zabývá praktická část bakalářské práce.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na vzdělávací strukturu České republiky, historii a vývoj vysokého školství, kde je popsáno, jak se měnily podmínky a možnosti terciárního vzdělávání. Rovněž bude ve stručnosti popsán vysokoškolský systém a zejména metody a zdroje jeho financování. Praktická část bakalářské práce zahrnuje komparaci financování a hospodaření Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Porovnány jsou jednotlivé rozpočtové okruhy, náklady, výnosy a výsledek hospodaření. Do praktické části je ale také zahrnuto dotazníkové šetření, které je určeno zejména studentům s cílem zjistit, jaký je jejich postoj k daným poplatkům na vysokých školách a zda by respondenti byli pro zavedení povinného školného.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části této bakalářské práce je podrobně definovat systém vysokoškolského vzdělávání v České republice. V práci bude vymezeno vzdělání a vzdělávání, jeho úrovně, cíle a rovněž bude popsán vznik a působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dále bude v teoretické části podrobně definováno terciární vzdělávání jako takové, jeho členění, struktura, vývoj a transformace v posledních letech. Obsahem bude rovněž náhled do financování těchto institucí, jak jsou rozdělovány příspěvky, jaké jsou další zdroje příjmů a jak hospodaří se svým rozpočtem. Výsledkem teoretické části práce je ukotvení pojmu vysokoškolský systém a přehled o hospodaření těchto organizací.

Praktická část se skládá z porovnání financování dvou vybraných vysokých škol a dotazníkového šetření. Porovnávány budou dvě vybrané vysoké školy univerzitního typu, podobného rozsahu a nacházející se v poměrné blízkosti. Těmito vybranými univerzitami jsou Univerzita Hradec Králové a Univerzita Pardubice. Hlavním cílem praktické části bakalářské práce je vyvození závěru komparace financování a hospodaření obou Univerzit (zejména nákladů, výnosů a výsledků hospodaření), a případné příčiny rozdílných hodnot. Druhou část bude tvořit dotazníkové šetření jehož cílem je zjištění postoje respondentů k aktuálním poplatkům spojených se studiem na vysoké škole, posouzení názorů dotazovaných na případné zavedení povinného školného a shrnutí názorů na danou problematiku financování terciárního vzdělávání. Dalšími dílčími cíli bakalářské práce bude posouzení, zda existuje závislost mezi ochotou platit školné a hrubým měsíčním příjmem respondentů. Případně zda je ochota platit školné závislá na aktuálním stavu soužití dotazovaných s rodiči.

2.2 Metodika

Teoretická část bude zaměřena na pojem vysokoškolské vzdělávání, jeho historii, vývoj, transformaci, členění, strukturu a zejména financování. Na základě literárních a internetových zdrojů budou zjištěny veškeré potřebné informace a výsledkem bude shrnutí vyplývající ze zjištěných dat. Teoretická část bude zpracována **deskriptivní metodou a metodou analýzy**.

Praktická část bude složena ze srovnání hospodaření a financování dvou vybraných vysokých škol, a to Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Podkladem pro komparaci bude Rozpis rozpočtu vysokých škol, který pravidelně Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zveřejňuje a rovněž Výroční zprávy o hospodaření obou Univerzit, které jsou dohledatelné na webových stránkách škol. Tato část bude zpracována **komparativní metodou** a rovněž **metodou analýzy**. Druhá praktická část této bakalářské práce bude **analýzou** dotazníkového šetření, ze kterého vyplývá názor a celková spokojenost či nespokojenost respondentů s aktuálním systémem vysokoškolského vzdělávání a jeho financováním. Otázky se budou zabývat zejména poplatky spojenými se studiem na VŠ a návrhem zavedení povinného školeného na veřejných a státních vysokých školách. Ve výsledném shrnutí budou také zmíněny návrhy na změny uvedené respondenty na uvedené téma.

3 Teoretická východiska

„Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykračoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost.“¹

Jan Amos Komenský

3.1 Vzdělání a vysokoškolské vzdělání

V následujících podkapitolách jsou stručně definované pojmy vzdělání a vzdělávání, vývoj školství na území České republiky a vzdělávací soustava v mezinárodním kontextu. Další kapitoly se věnují vysokému školství a jsou v nich rozebrány jednotlivé složky vysokých škol. V závěru teoretické části je náhled do financování a hospodaření terciárního vzdělávání v ČR.

3.1.1 Vzdělání či vzdělávání

Slovo vzdělání má původ v latinském slově *educare* neboli vedení vpřed. Pojem vzdělání či vzdělávání je definováno v odborných zdrojích mnoha způsoby, které vesměs říkají to stejné a to zejména, že se jedná o postup získávání či soubor nabytých znalostí a vědomostí. Velký sociologický slovník definuje vzdělávání jako proces sloužící k získávání nejrůznějších poznatků, dovedností a schopností, a zároveň jako prostředek nabytí kulturního kapitálu.²

3.1.2 Cíle vzdělávání

Od vzdělávání je požadováno zejména získání nových znalostí, zkušeností a rozšíření obzorů, které zajistí lepší uplatnění v budoucím zaměstnání a vyšší životní úroveň. Na vzdělávání je nahlíženo jako na velice důležitý zdroj ekonomického růstu a tím je lidský kapitál. Nejdůležitějším formou lidského kapitálu je vzdělání a investice do něj. Investice je do lidského kapitálu je prvotním vstupem, jehož výstup se nevrátí ihned, ale až v budoucím

---

¹ Citáty [online]. [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/267944-jan-amos-komensky-cilem-vzdelani-a-moudrosti-je-aby-clovek-videl-pr/>

² PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A. Velký sociologický slovník. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2. svazek, str. 1190

období. Podle chicagské školy je vzdělání považováno za investici do lidských schopností a peníze na něj vydané, nejsou penězi spotřebovanými, nýbrž penězi investovanými.³

„Školský zákon (82/2015 Sb.) stanovil obecné cíle vzdělávání:

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání a učení se v průběhu celého života*
- b) získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,*
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,*
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,*
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,*
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku,*
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.“⁴*

3.1.3 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

Státním orgánem spravující vzdělávací soustavu v České republice je Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT), které je odpovědné za aktuální stav a rozvoj vzdělávací soustavy v ČR. Ministerstvo školství bylo založeno roku 1848 ve Vídni na základě nejvyššího rozhodnutí č. LXXI/34 Sb. pod jehož působnost spadalo tehdy území celé habsburské monarchie. Prvním ministrem školství se měl stát český historik, politik a spisovatel František Palacký, ten ale nabídku odmítl a stal se jím Franz von Soumaruga. Po

---

³ SEVEROVÁ, L. Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu. Davle: Alfa Nakladatelství 2011. str. 13-16

⁴ Regionální školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, dotace, školní stravování, maturity, výkon ústavní a ochranné výchovy; Pedagogičtí pracovníci: redakční uzávěrka. Ostrava: Sagit, 2018. ÚZ. str. 9

vzniku samostatné Československé republiky byl 2. listopadu 1918 založen Úřad pro správu vyučování a národní osvětu. V letech nacistické okupace bylo české školství germanizační politikou postupně likvidováno. Teprve až po osvobození Československé republiky byla Ministerstvu školství a osvěty obnovena činnost. Po roce 1948, kdy bylo školství značně ovlivňováno zákony a vládními nařízeními Komunistické strany Československa, došlo k mnoha změnám, o kterých bude více řečeno v následujících podkapitolách. A až po listopadu 1989 po pádu komunistického režimu vznikl nový školský zákon, který se stal pilířem pro ten stávající.⁵

„Školský zákon 561/2004 Sb., upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.“⁶

Jak již bylo zmíněno, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním orgánem státní správy pro vzdělávání v České republice. Mezi nejdůležitější povinnosti MŠMT patří schvalování vzdělávacích programů a stanovení rámcového programu jednotlivých úrovní vzdělání, rozdělení financí ze státního rozpočtu jednotlivých vzdělávacích institucím a určení kvalifikačních předpokladů kantorů. Budova MŠMT se nachází na Praze 1 a aktuálním ministrem je Ing. Robert Plaga, Ph.D.⁷

3.1.4 Vysokoškolské vzdělání

Vysoké školy (dále VŠ) patří mezi instituce poskytující nejvyšší vzdělání vzdělávací soustavy. Vysoké školy dále rozvíjí znalosti a dovednosti, které studentům poskytují gymnázia a střední školy. Poskytují všeobecné a odborné vzdělání, prakticky studenty připravují na výkon náročných profesí a rovněž otevírají prostor mnoha možnostem, které studenti mohou využít během studia.⁸

---

⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – MŠMT od roku 1848 do současnosti [online]. [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Školský zákon ve znění účinném od 15. 2. 2019 [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

⁷ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Ministerstvo – základní informace [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/zakladni-informace>

⁸ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006 str. 33-46

3.1.4.1 Historie a vývoj vysokého školství

První univerzitou na českém území byla dnešní Karlova univerzita, kterou tehdy roku 1348 založil císař Karel IV. O přibližně 200 let později vznikla roku 1573 Univerzita Palackého v Olomouci a roku 1717 Vysoké učení technické v Praze. Od založení Československé republiky byly veškeré vysoké školy spravovány Ministerstvem školství. K zásadnímu vlivu došlo v momentě, kdy byl přijat Malý školský zákon č. 226/1922. Tento zákon určil osmiletou docházku, kterou museli projít jak chlapci, tak děvčata a také zavedl pokročilé studium na živnostenských, kupeckých a lidově hospodářských školách.

Po roce 1920 se v Československé republice vyskytovalo 13 vysokých škol, a to zejména v Praze a v Brně. Tyto školy byly především vědecké a značný důraz byl kladen na svobodu učení, právo promoční a právo habilitační. Lidé s titulem byli uznáváni a měli vyšší pozici ve společnosti. Povinností tehdy byla zkouška z latiny a u právnických a filosofických oborů zkouška z řečtiny. Povinnou platbou, kterou studenti museli uhradit bylo „matričné“ a později „školní plat“. Profesori, kteří byli jmenováni prezidentem, pracovali do svých 70 let a jejich finanční ohodnocení záviselo na služném, činovním a výchovném. Ve školním roce 1921/1922 odpovídal počet studentů VŠ 1,56 % (z celkového počtu studentů) a z tohoto podílu 9,1 % žen.

Studium na vysokých školách během okupace bylo velice obtížné až téměř nemožné. Germanizační vliv způsobil likvidaci a zánik vysokého školství. Od roku 1939 byly vysoké školy úplně uzavřeny. Ačkoliv byly na podzim roku 1945 brány vysokých škol znovu otevřeny, školství bylo v žalostném stavu a VŠ nabíraly téměř každého uchazeče. Už 5. května 1945 vznikl Studentský národní výbor, který prosadil zrušení poplatků a aktivně se účastnil sanace terciárního vzdělávání.

Po únoru roku 1948, kdy došlo ke komunistickému státnímu převratu, bylo více než zřejmé, kdo má v zemi nejpodstatnější vliv. Totální kontrola ve vysokém školství vzala za své a veškerí studenti, profesori a docenti, kteří byli politicky „nežádoucí“ bylo propuštěni nebo vyřazeni. Ačkoliv v prvních poúnorových letech počet studentů značně klesl (přibližně o 38 %), počet vysokých škol se v roce 1959 od roku 1948 téměř zdvojnásobil a později opět klesl na 23 institucí (1968). Nastaly také změny, které upravovaly délku základního a středního studia. 18. 5. 1950 byl vydán Zákon o vysokých školách, který zavedl povinné přednášky, studijní okruhy, nové funkce ve vedení a zrušil teologické fakulty. Povinností se stala také výuka marxismu-leninismu na příslušných katedrách.

Studenti vysokých škol byli značně nespokojeni s aktuálním politickým systémem a začali svůj nesouhlas dávat najevo prostřednictvím majálesu, stávek a manifestací. Po obsazení republiky vojsky „socialistické pětky“ došlo ke komunistické normalizaci. Na vysokých školách byly zřízeny disciplinární komise, které prověřovaly a měly pravomoc propustit pedagogy, kteří nesdíleli kladný postoj ke komunistické straně. Pro úspěšné přijetí na vysokou školu musel student splňovat následující kritéria: příslušnost rodičů v komunistické straně, kladná reference profesora ze střední školy a uspokojující posudek od „uličního výboru“. Pokud byl student členem Skautu nebo nábožensky založený, jeho šance na přijetí se snižovaly. V roce 1987 moc komunistické strany oslabovala a roku 1990 se mnoho propuštěných učitelů mohlo navrátit ke své profesi.

Sametová revoluce, na které se značně podíleli studenti z Prahy, s sebou přinesla akademickou svobodu. Státní VŠ se roku 1998 staly veřejnými a autonomními. Počet studentů se značně zvýšil, ovšem nezvýšily se finance a investice, což se projevuje na některých vysokých školách dodnes. 18. září 1988 byl vydán dokument Magna Charta Universitatum, který vedl k postupným změnám kvality školství v Evropě.

22. dubna 1998 byl sepsán zákon o vysokých školách 111/1998 Sb., který byl podkladem několika změn ve vysokém školství v České republice. Zavedlo se dvojí dělení VŠ. Tím je prvním je rozdělení na univerzitní a neuniverzitní vysoké a tím druhým je dělení na státní, veřejné a soukromé školy. Právě tento zákon umožnil vznik soukromých a neuniverzitních vysokých škol. Počet studentů veřejných i soukromých VŠ díky možnostem kombinovaného studia značně roste a lehce se zvyšuje i věk studentů (zejména na soukromých vysokých školách). Roste zvláště zájem o bakalářské studijní obory, naopak zájem o magisterské programy klesá.⁹

3.1.4.2 Změny v posledních 30 letech

Jelikož je Česká republika postkomunistickou zemí, neprošla postupným vývojem jako jiné demokratické státy a mnoho změn bylo realizováno až po roce 1989. Vzdělávací systém ČR byl nucen vyrovnat se zásadními výzvami moderní společnosti ve velice krátkém čase. Během přelomu století se terciární vzdělávání značně změnilo, a to jak kvantitativně, tak kvalitativně. Vzniklo mnoho nových institucí, zvýšil se počet studentů, činnosti výzkumu a

---

⁹ Český statistický úřad: *Historie a vývoj vysokého školství - 1919-2008* [online]. [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historie-a-vyvoj-vysokeho-skolstvi-n-i46po3jjgu>

vývoje byly nově přesunuty a realizovány na VŠ, školy byly zapojeny do mezinárodní spolupráce a vznikly vyšší odborné školy a soukromé vysoké školy.¹⁰

Masifikace vysokého školství v České republice

Dle teorie, jejíž autorem je Martin Throw lze terciární vzdělání rozdělit do následujících tří fází: elitní, masová a univerzální. Throw zobecnil masifikaci vysokého školství ve Spojených státech, určil hraniční hodnoty a specifikoval jednotlivé fáze. Tyto fáze se odvíjí od dvou základních aspektů, kterými jsou přístup k vysokoškolskému vzdělávání a podíl studujících z příslušné věkové kategorie.

Elitní fáze je definována nárůstem studentů do 15 %. V této fázi studují ti nejnadanější, případně studenti pocházející z vyšších sociálních vrstev. Výuka probíhá na menších unifikovaných univerzitách a důraz je kladen zejména na výuku prostřednictvím seminářů, který rozvíjí kontakt mezi profesory a studenty, umožňuje rozvoj vlastní iniciativy a prostor na projev názorů či diskuzi. Je specifická úzkým výběrem profesí a mladí lidé nastupují ihned po absolvování střední školy.

Masová fáze se vyznačuje nárůstem studentů od 30 % do 50 %. Vzhledem ke zvýšenému podílu studujících, vznikají neuniverzitní instituce a studium je stále více vnímáno jako právo všech. Co se týče výběru oboru, je na výběr z širšího spektra než v elitní fázi, ale základem výuky již nejsou semináře, ale přednášky, které mají především předat znalosti a dovednosti potřebné pro výkon povolání v daném oboru. Terciární vzdělávání se již netýká pouze čerstvých absolventů, nýbrž otevírá možnosti i lidem, kteří byli nebo jsou zaměstnání.

Univerzální fáze je definována nárůstem podílu studujících nad 50 %. V této fázi studuje většina populace příslušné věkové skupiny a značně se zvyšuje adaptabilita a nabídka vyučovaných profesních oborů. Zodpovědnost za vytváření kurikula je přenesen na studenty, hranice mezi studiem a prací je velice slabá a univerzita bývá volně oddělená od okolního světa (studium přes internet).

Terciární vzdělání v České republice se mezi lety 1989-2009 dostalo od elitní fáze, přes masovou až po univerzální, ve které se setrvává. Počet absolventů se změnil z 18,6tis na 50,6tis. Tento nárůst je spojen s rozvojem zejména bakalářského studia, vznikem soukromých vysokých škol a zvýšení kapacit veřejných VŠ. Průměrný věk absolventů se zvýšil, jelikož na vysoké školy (převážně na soukromé) nastupují i zaměstnání a od roku 2005 převažují, jak

---

¹⁰ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009

mezi přihlášenými, tak i mezi zapsanými, ženy. Co se týče otázky změny kvality studia na vysokých školách v České republice, tak problémem se může zdát příliš velký kvantitativní nárůst studentů na vyučujícího a nízká studijní motivace (problém připomínající povinnou školní docházku).¹¹

3.1.4.3 Struktura vzdělávací soustavy v ČR a mezinárodní klasifikace

Vzdělávací soustava v ČR je tvořena školy a školskými zařízeními, které poskytují vzdělání dětem od 3 let (v roce 2020 by měla přijít novela školského zákona, který umožní studium již od 2 let). Náležitosti a podmínky studijních programů, prostřednictvím kterých probíhá výuka, jsou uvedeny ve školském či vysokoškolském zákoně. Pro posouzení úrovně vzdělání se používá Mezinárodní normy pro klasifikaci vzdělání ISCED. Jedná se o mezinárodně používaný podklad pro srovnávání vzdělávacích soustav, jehož první verzi vypracovala organizace UNESCO již v 70. letech. V roce 1997 byla schválena klasifikace ISCED 97 vypracovaná společně s OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) a EU (Evropská unie), která se dodnes aktualizuje. Upravuje obsah, strukturu a klasifikuje jednotlivé úrovně vzdělávání.¹²

Preprimární vzdělání je výuka prostřednictvím mateřských škol pro děti ve věku 3-6 let a řadí se na úroveň ISCED 0. Neposkytuje dětem vzdělání, nýbrž je uvádí do školního prostředí a vytváří předpoklady pro následující studium.

Primární (elementární či základní) vzdělání je definováno jako počátek povinné školní docházky na úrovni ISCED 1. Studium a jeho délka se v jednotlivých zemích liší. V České republice do této úrovně spadá pouze první stupeň, který probíhá v délce 4-6 let.

Základní vzdělání lze rozdělit na dvě poloviny: primární vzdělání a nižší sekundární vzdělání, které už splňuje normu ISCED 2. Délka studia činí 8-9 let a jedná se stále o povinné vzdělání.

---

¹¹ ŠIMA, K. – PRUDKÝ, L. – PABIAN, P. České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009. Praha: Grada, 2010. str. 14-24

¹² KOUCKÝ, Jan, Aleš BARTUŠEK a Martin ZELENKA. *Účast na vzdělávání, financování škol a uplatnění absolventů*. V Praze: Vydavatelství Pedagogické fakulty, Univerzita Karlova, 2008 str. 10

Vyšší sekundární vzdělání se prohybuje v délce 2-5 let a připravuje studenty přímo do zaměstnání nebo na pokročilé studium terciárního vzdělání. Výuka probíhá na středních školách a náleží sem i rekvalifikační kurzy. Tato úroveň vzdělání je normou ISCED 3 a lze ji rozdělit na všeobecné či odborné vzdělání.

Postsekundární vzdělání je úrovní ISCED 4 a lze sem zařadit nástavbové studium, rekvalifikační kurzy nebo učební obory po ukončení středoškolského studia. Délka studia se pohybuje mezi několika měsíci až dvěma roky.

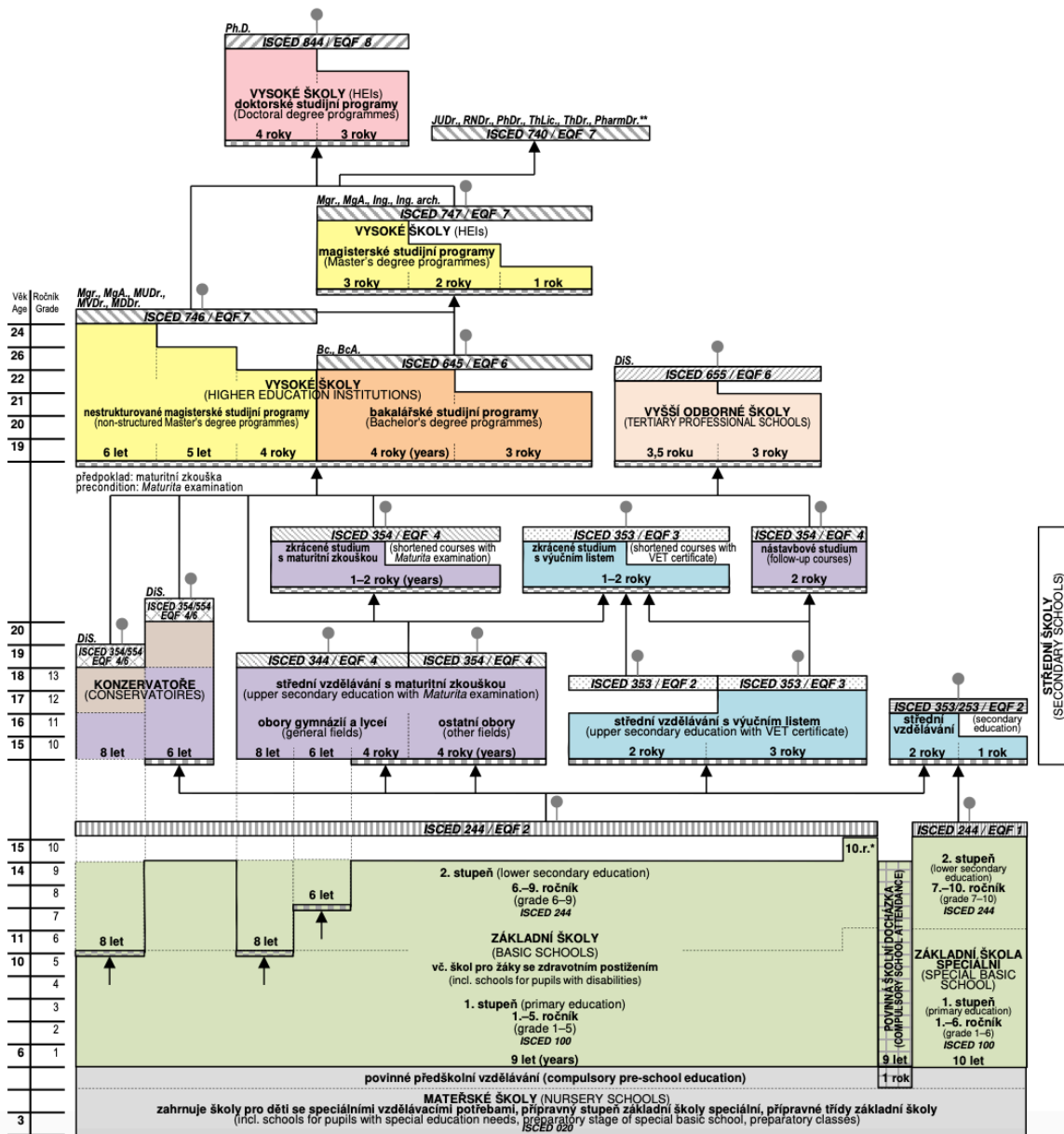
Terciární vzdělání je rozděleno na dva stupně: první stupeň splňující normu ISCED 5 a druhý stupeň na úrovni ISCED 6. Studium na prvním stupni terciárního vzdělávání zahrnuje bakalářské a magisterské vzdělání či vzdělání na vyšších odborných školách. Studium na druhém stupni terciárního vzdělávání vede k získání vědecké kvalifikace a je uskutečňován prostřednictvím doktorského studia.¹³

---

¹³ SEVEROVÁ, L. Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu. Davle: Alfa Nakladatelství 2011. str. 36-41

Obrázek 1: Schéma vzdělávací struktury v České republice

Schéma vzdělávacího systému České republiky ve školním / akademickém roce 2018/2019
Diagram of the education system of the Czech Republic 2018/2019

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Vzdělávací soustava. MŠMT [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/vzdelavaci-soustava>

3.1.4.4 Rozdělení vysokých škol a formy studia

Dělení na vysoké školy univerzitní a neuniverzitní

První stupeň terciárního vzdělávání lze rozdělit na vysokou školu univerzitního a neuniverzitního typu. Neuniverzitní terciární vzdělání je relativně novou formou studia a tento program dříve neexistoval. Jedná se zejména o studium bakalářských programů na vyšších odborných školách, které probíhá v délce 2-3 let a není zakončeno diplomem osvědčující vysokoškolskou kvalifikaci. Tyto programy jsou vyučovány na vzdělávacích institucích, které slouží jako příprava k určité profesi. Vysoké školy neuniverzitního typu jsou až na Vysokou školu Polytechnickou v Jihlavě, která je výjimkou, rozděleny na fakulty a katedry. Na univerzitních vysokých školách se uskutečňují, jak bakalářské, tak i magisterské a doktorské studijní programy související s pedagogickou, vědeckou, výzkumnou, vývojovou nebo uměleckou činností. Univerzity jsou rozděleny na fakulty a následně na katedry.¹⁴

V současné době je v České republice 26 veřejných vysokých škol a s výjimkou 2 mají všechny status univerzity. Ve většině případů je tomu tak jen díky formální garanci ze strany habilitovaných pracovníků z jiných, lépe personálně vybavených vysokých škol. Toto rovněž platí i o soukromých vysokých školách. I z tohoto důvodu se dlouhodobě, ale zatím stále neúspěšně zvažuje rozdělení vysokoškolských institucí na výzkumné školy, školy zaměřené na vzdělávání a na školy poskytující prakticky orientované programy.¹⁵

Dělení na státní, veřejné a soukromé školy

Vysoké školy lze rozdělit podle zřízení na veřejné, státní a soukromé. Zatímco veřejné a státní VŠ vznikají zvláštním právním předpisem dle zákona č. 111/1998 Sb., soukromé vysoké školy vznikají udělením povolení MŠMT působit jako soukromá vysoká škola. Soukromé VŠ jsou právními osobami. Čtvrtou možnou skupinou vysokých škol jsou zahraniční VŠ, které jsou též upravovány podle zákona č. 111/1998 Sb.¹⁶

---

¹⁴ SEVEROVÁ, L. Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu. Davle: Alfa Nakladatelství 2011. str. 36-41

¹⁵ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009. str. 19-24

¹⁶ *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – přehled vysokých škol v ČR* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Jak již bylo zmiňováno veřejná vysoká škola je zřízena a následně zrušena zákonem. Může být sloučena či rozdělena, ale pouze s jinou veřejnou vysokou nebo na více veřejných VŠ. Veřejná vysoká škola (dále VVŠ) má samosprávnou působnost a mezi její náležitosti patří vnitřní organizace a organizace studia. Dále určuje podmínky pro přijetí včetně počtu uchazečů a rozhoduje o přijímacím řízení, vytváří a realizuje studijní programy, zajišťuje vzdělávací kvalitu a tvůrčí činnost, rozhoduje o právech a povinnostech studentů, zajišťuje pracovně právní vztahy v akademické sféře, spolupracuje s jinými vysokými školami, včetně zahraničních, hospodaří se svým majetkem a stanovuje poplatky spojené se studiem. Mezi orgány VVŠ patří akademický senát, rektor, vědecká nebo umělecká rada, rada pro vnitřní hodnocení (může a nemusí být), disciplinární komise, správní rada a kvestor/ka. VVŠ se člení na fakulty, mezi jejíž orgány patří akademický senát, děkan, vědecká či umělecká rada, disciplinární komise a tajemník. Pracovníci zde působící společně se studenty vytváří akademickou obec.

Soukromá vysoká škola (dále SVŠ) je právnickou osobou na území Evropské unie a má oprávnění a souhlas ministerstva působit jako SVŠ. Ministerstvo může soukromé vysoké škole poskytnout dotaci na stipendia, ale musí si sama zajistit finance na vzdělávací a tvůrčí činnost.¹⁷

Formy studia

Na vysokých školách lze studovat třemi formami. Prezenční studium (dříve denní) znamená, že výuka probíhá ve všední dny a převážně prostřednictvím přednášek a cvičení či seminářů. Tato forma je specifická přímým kontaktem s profesory. Druhou formou je distanční studium což je studium on-line prostřednictvím internetu. Výhodou tohoto studia, že se lze vzdělávat kdykoliv a kdekoliv. Třetí a poslední možnou formou studia je kombinované studium (dříve dálkové), které je kombinací prezenčního a distančního studia.¹⁸

---

¹⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: 1998. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

¹⁸ tamtéž

Studijní programy

V České republice jsou realizovány tři stupně studijních programů terciárního vzdělávání a to bakalářské, magisterské a doktorské. Bakalářský studijní program připravuje studenty k výkonu povolání případně k navazujícímu magisterskému studiu. Obvykle je tento studijní program studován 3-4 roky a je ukončen státní závěrečnou zkouškou.

Magisterský studijní program studentům předává teoretické i praktické poznatky z oblasti vědeckého poznání, výzkumu a vývoje. Doba studia je 1-3 roky a navazuje na bakalářské studium. Je opět zakončeno státní závěrečnou zkouškou či státní rigorózní zkouškou v oblastech všeobecného, zubního a veterinárního lékařství.

Třetím stupněm terciárního vzdělávání je doktorský studijní program, který studentům předává poznatky z vědeckého bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblastech výzkumu a vývoje. Studium trvá 3-4 roky a je zakončeno státní doktorskou zkouškou včetně obhajoby disertační práce.¹⁹

3.1.4.5 Vyšší odborné vzdělání

Vznik vyšších odborných škol (dále VOŠ) je úzce spjat s měnicími se podmínkami ekonomiky po roce 1989. Tyto instituce vznikly především jako reakce na požadavky zaměstnavatelů, kterým se zdály některé studijní programy vysokých škol dlouhé a příliš akademicky zaměřené. Co se týče poměru studentů studujících na vyšších odborných školách a vysokých školách, Česká republika se značně odlišuje od zahraničí, kde silně převažují právě neuniverzitní typy studia. Řešením této nerovnováhy je zavádění prakticky orientovaných bakalářských studijních programů.²⁰

Vzdělání na vyšších odborných školách je ve školském zákoně ukotveno od novely z roku 1995. VOŠ se řadí mezi nevysokoškolské terciární instituce, které jsou určeny absolventům středních škol s maturitním vysvědčením. Vzdělání na vyšších odborných školách je profesně zaměřeno a klade důraz na aplikační stránku studia. Studium na těchto institucích trvá obvykle 3 roky včetně odborné praxe a je ukončeno absolutoriem. Absolventi

---

¹⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: 1998. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

²⁰ KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006 str. 96-97

vyšších odborných škol mají právo užívat označení „diplomovaný specialista“ (DiS.). V současnosti je v České republice 180 VOŠ.²¹

3.1.4.6 Orgány veřejné vysoké školy

Akademický senát je správným zastupitelským orgánem a skládá se minimálně z 11 členů, přičemž nejvýše polovinu a nejméně třetinu tvoří studenti. Členové akademického senátu jsou voleni příslušníky akademické obce, a to nejdéle na 3 roky. Počet členů, volby a jednotlivé orgány akademického senátu jsou upraveny vnitřním předpisem veřejné vysoké školy. Zasedání jsou přístupná pro veřejnost. Mezi povinnosti akademického senátu patří schvalování jednacího řádu a vnitřních předpisů, schvalování rozpočtu, střednědobého výhledu a výroční zprávy o činnosti a hospodaření, schvalování podmínek přijetí ke studiu, udělení souhlasu rektorovi ke jmenování či odvolání člena vědecké nebo umělecké rady, usnesení o návrhu na jmenování rektora, schvalování strategického záměru vzdělávací a tvůrčí činnosti, a na návrh rektora ruší vnitřní předpisy a rozhodnutí.

Rektor působí (nejdéle 4 roky) v čele vysoké školy a jedná v jejích věcech. Rektor je na návrh akademického senátu jmenován a odvoláván prezidentem republiky. Může být v určitém rozsahu zastoupen prorektorem a o mzdě rektora rozhoduje ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

Vědecká rada se vyslovuje hlavně k věcem předloženým rektorem. Mezi náležitosti vědecké rady patří projednávání návrhu strategického záměru VVŠ a návrhu pravidel systému zajišťování kvality vzdělávací a tvůrčí činností či návrhu výroční zprávy, schvalování studijních programů a záměru předložit žádost o akreditaci.

Disciplinární komise je z poloviny tvořena studenty a z poloviny kantory, kteří jsou členy na nejdéle 2 roky. Úkolem disciplinární komise je řešení přestupků studentů VVŠ.

Správní rada je tvořena nejméně devíti členy, přičemž jejich počet musí být dělitelný třemi a jsou jmenováni na 6 let. Správní rada vydává písemný souhlas k právním jednáním, projednává zprávu o vnitřním zhodnocení kvality a v neposlední řadě schvaluje rozpočet a strategický záměr.

Kvestor řídí hospodaření a vnitřní správy VVŠ. Je jmenován a odvoláván rektorem.²²

---

²¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Vyšší odborné vzdělání [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/obecna-informace-o-vyssim-odbornem-vzdelavani>

²² ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: 1998. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

3.1.4.7 Právní úprava

České vysoké školství je upraveno dle mnoha legislativních předpisů, ať už zákonů, tak nařízením vlády či vyhláškami. Klíčovým právním předpisem je zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách, který se skládá z devatenácti částí, které definují a člení vysoké školy, jejich cíle, oblasti vzdělávání, orgány, hospodaření či působnost ministerstva. Další důležitou úpravou jsou zákony, kterými jsou jednotlivé vysoké školy zřízeny a specifikovány.²³

3.1.4.8 Zahraniční vzdělávací programy

Vstup do Evropské unie (dále EU) umožnil mladým lidem v České republice plně se podílet na programech, zaměřených na rozvoj a iniciativu vzdělávání, ale také na spolupráci mezi jednotlivými vzdělávacími institucemi v zemích EU.

Erasmus + je program, který byl vytvořen pro období mezi lety 2014-2020 jako nástupce Programu celoživotního učení, programu Mládež v akci a pěti programů mezinárodní spolupráce. Zodpovědným orgánem za Erasmus + je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Cílem Erasmu + je podpora mobility a spolupráce ve všech oblastech vzdělávání, odborné přípravy, sportu a mládeže. Erasmus + je zřizován Generálním ředitelstvím pro vzdělávání a kulturu evropské komise a dělí se na centralizované aktivity (spravovány Výkonnou agenturou pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast v Bruselu) a decentralizované aktivity (spravovány v ČR Domem zahraniční spolupráce). Rozpočet tohoto programu je tak vysoký, že umožňuje cca čtyřem milionům osob poskytnout podporu na studium, práci nebo dobrovolnickou činnost a také poskytuje dostatečné prostředky pro partnerství mezi jednotlivými vzdělávacími institucemi. Mezi tři klíčové aktivity programu Erasmus + patří mobilita ve (formálním i neformálním) vzdělávání pro jednotlivce, spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů a podpora reforem v oblasti vzdělávacích politik (týkající se vzdělávání, odborného vzdělávání i mládeže, vč. spolupráce se třetími zeměmi).²⁴

---

²³ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: 1998. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

²⁴ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Vzdělávací programy EU [online] [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/erasmus>

3.2 Financování a hospodaření VŠ

Finanční prostředky jsou vysokým školám rozdělovány prostřednictvím institucionálního financování a skládají se ze dvou částí. Část fixní představuje rozsah a ekonomická náročnost výkonů VVŠ, a část výkonová se odvíjí od hodnocení výstupů činnosti VŠ a jejich kvality. Velikost fixní části se dále odvíjí od počtu přepočtených studií zapsaných do prvních ročníků všech studijních programů a hodnoty průměrného koeficientu ekonomické náročnosti těchto studií. Aby výstupy vysokých škol byly co nejkvalitnější, došlo v roce 2018 k rozdělení do čtyř segmentů, díky kterým lze na základě jednotlivých podílů rozdělit co nejefektivněji a nejspravedlivěji finanční příspěvky. Podíl na jednotlivých indikátorech je podílem VVŠ na finančních prostředcích přidělených v příslušném segmentu. Veřejná vysoká škola, která zvyšuje svůj podíl a s každým rokem zlepšuje své výsledky, získá větší množství finančních prostředků.²⁵

Tabulka 1: Rozdělení finančních příspěvků

Indikátor/segment	1	2	3	4
Graduation rate (míra úspěšnosti studentů)	0 %	40 %	15 %	15 %
Mezinárodní mobility	20 %	20 %	20 %	20 %
Zaměstnanost absolventů	10 %	40 %	10 %	10 %
Výsledky výzkumu, vývoje a inovací	10 %	0 %	30 %	30 %
Výsledky umělecké činnosti	50 %	0 %	5 %	5 %
Externí příjmy	10 %	0 %	10 %	10 %
Cizinci (pedagogové)	0 %	0 %	10 %	10 %

Zdroj: MŠMT – Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací – vlastní zpracování

Segment 1 – umělecké veřejné školy

Segment 2 – veřejné vysoké školy neuniverzitní

Segment 3 a 4 – zbývající školy rozdělené podle velikosti a objemu výkonů ve výzkumu a vývoji

²⁵ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018[online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

3.2.1 Financování a hospodaření veřejných vysokých škol

Veřejné vysoké školy jsou financovány z mnoha zdrojů ovšem tu nejpodstatnější příjmovou složku (přibližně 70 %) tvoří příspěvky a dotace ze státního rozpočtu na vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Tyto příjmy jsou spravovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jsou nepřevoditelné do příštích let, ale lze je převést do fondů tvořených VVŠ. Dalšími zdroji jsou příjmy z jiných veřejných zdrojů (státní fondy, rozpočty obcí a krajů), výnosy jak z hlavní, tak i z doplňkové činnosti, příjmy z majetku, darů a dědictví nebo příjmy z poplatků spojených se studiem. Zákon o vysokých školách stanovuje, že veřejná vysoká škola zřizuje a náležitě využívá následující fondy: rezervní fond (ke krytí ztrát), fond reprodukce investičního majetku, stipendijní fond, fond odměn, fond účelově určených prostředků, fond provozních prostředků a sociální fond.²⁶

Rozpočet a střednědobý výhled

Rozpočet a střednědobý výhled je schvalován akademickým senátem poté, co jej předloží rektor a následně zkontrolován, zda jsou finanční prostředky účelově a efektivně využity. Veřejná vysoká škola má povinnost sestavit rozpočet na následující kalendářní rok a střednědobý výhled nejméně na následující 2 roky. Rozpočet veřejné vysoké školy je sestaven jako vyrovnaný, nikoli jako deficitní. Jak již bylo zmíněno, veřejná vysoká škola má nárok na dotaci od ministerstva, zejména na ubytování a stravování, avšak výše tohoto příspěvku je ovlivněná následujícími podmínkami: typ a finanční náročnost studijních programů, počet studentů, dosažené výsledky a strategický záměr vysoké školy. VVŠ je povinna dodržet účel, na který byla dotace poskytnuta, jinak je nucena ji navrátit zpět.²⁷

---

²⁶ Eurydice – Česká republika: Financování terciárního vzdělávání. *Wwww.eacea.ec.europa.eu*[online]. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs

²⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: *1998*. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

3.2.2 Financování a hospodaření státních vysokých škol

Státní vysoké školy jsou stejně jako veřejné vysoké školy financovány ze státního rozpočtu. Ačkoliv rozpočtová kapitola Univerzity obrany je spravována Ministerstvem obrany a kapitola Policejní akademie Ministerstvem vnitra.²⁸

3.2.3 Financování a hospodaření soukromých vysokých škol

System, při němž studenti na soukromých vysokých školách hradí veškeré přímé náklady na své vzdělání a na veřejných vysokých školách jsou tyto náklady hrazeny státem, je nazýván systémem dvojkolejnosti poplatků. Ten vznikl jako nouzové řešení zvyšující se poptávky po terciárním vzdělání, kterou stát nebyl schopen a ochoten financovat.²⁹

Na soukromých vysokých a vyšších odborných školách tvoří nejpodstatnější část příjmů úhrada za studium neboli školné. Výši tohoto poplatku si stanoví škola ve svém vnitřním předpisu. Z tvrzení, že každý má právo studovat na vysoké škole, vyplývá že terciární studium by mělo být zdarma, ovšem nikde není uvedeno, že musí být zdarma. Cílem tudíž není poskytovat bezplatné vzdělání, ale vytvořit systém v rámci něhož může studovat každý bez ohledu na svůj sociální původ.³⁰

Od 1. 1. 2018 došlo k úpravě, kdy bylo umožněné zákonem o vysokých školách poskytnout soukromým vysokým školám dotaci na uskutečňování studijních programů (s výjimkou dotace na program ošetrovatelství a porodní asistence). Nyní mají soukromé vysoké školy nárok pouze na dotaci určenou na výplatu sociálních stipendií.³¹

3.2.4 Problém nerovnosti podpory vzdělávání

Podíl výdajů na žáka vztažených k výši DPH v České republice je ve srovnání s jinými zeměmi jeden z nejnižších. Nejde o neochotu vlády investovat do oblasti vzdělávání, nýbrž o stanovení účelu poskytovaných prostředků. Na první pohled je oblast finanční podpory vzdělávání řešena správně a logicky. Vždyť vzdělávání je ze zákona službou poskytovanou ve veřejném zájmu. Ovšem zákon hovoří o financování školství, nikoli o financování vzdělávání.

---

²⁸ Eurydice – Česká republika: Financování terciárního vzdělávání. [online]. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs

²⁹ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009

³⁰ MATĚJŮ, Petr a N. A. BARR, SIMONOVÁ, Natalie, *České vysoké školství na křižovatce: investiční přístup k financování studia na vysoké škole v sociologické reflexi*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2005 str. 19-21

³¹ Eurydice – Česká republika: Financování terciárního vzdělávání. [online]. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs

Skutečným účelem není úhrada ceny vzdělávání, ale financování výdajů škol. Tudiž může nastat situace, kdy výše podpory stejného vzdělávání je odlišná v závislosti na typu školy, jejím zřizovateli či sídle.³²

3.2.5 Financování z veřejných zdrojů

Vysokoškolské vzdělání se řadí mezi smíšené veřejné statky, což ho předurčuje k tomu, že má být z jisté míry zajišťováno státem neboli veřejným sektorem. Ačkoliv se většina vlád snaží snížit podíl státu na financování vysokoškolského vzdělání formou zavedením povinného školného, studentských půjček či zavedení zvláštních daní pro absolventy VŠ, přesto zůstává největším zdrojem financí terciárního vzdělávání stát. Jelikož je vysoké školství definováno jako součást veřejného sektoru, zůstává jeho ekonomické zajištění na státním rozpočtu. Kvantitativní podíl vysokého školství na veřejném rozpočtu je určen vztahem k ostatním složkám veřejného sektoru jako je např. zdravotnictví, sociální služby, ostatní vzdělání apod. Jak ekonomické zajištění VŠ, tak jeho kvantitativní podíl je uskutečňován v rámci hospodářské politiky státu. V České republice je oproti jiným státům podíl vysokých škol na veřejných statcích poměrně nízký.³³

3.2.6 Poplatky spojené se studiem

Co se týče poplatků, které student musí vynaložit během studia na veřejné vysoké škole, je tato problematika upravena zákonem 111/1998 Sb. o vysokých školách. U soukromých vysokých škol je výše poplatků stanovena daným vnitřním předpisem. Zákon stanovuje, že VVŠ může stanovit poplatek za přijímací řízení, avšak pouze do výše 20 % základu. Tento základ se stanovuje z 5% částky na jednoho studenta z celkových neinvestičních výdajů, které poskytne MŠMT ze státního rozpočtu veřejným vysokým školám v daném roce. Student na veřejné vysoké škole má nárok jednou opakovat rok bakalářského studia a jednou magisterského. Pokud překročí tuto možnost a studuje déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok, je povinen uhradit poplatek za každých dalších šest měsíců studia, který dosahuje výše jeden a půlnásobek základu. Třetím a posledním typem poplatku, který škola může stanovit je poplatek za studium v cizím jazyce.³⁴

---

³² KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006 str. 82-93

³³ URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Praha: Oeconomica, 2007. str. 125-134

³⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: *1998*. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

3.2.7 Stipendia

Student během studia může získat určitá stipendia a to např. za vynikající studijní výsledky nebo výzkumnou, vývojovou či inovační tvůrčí činnost, na podporu, pokud prochází tíživou sociální situací, rovněž na podporu jak zahraničního, tak tuzemského studia anebo za doktorské studijní programy. Tyto finanční příspěvky pocházejí ze stipendijního fondu a jsou udělovány dle stipendijního řádu. Velice častou formou stipendia je tzv. ubytovací stipendium, které student pobírá na náklady na ubytování, pokud se studentův trvalý pobyt nenachází v okrese, kde studuje. Další finanční úlevou pro studenty jsou snížené ceny za dopravu a stravování v menze, které jsou dotovány MŠMT a rovněž také přístupné sportovní kluby a zařízení, které vytvářejí vhodné podmínky pro sport a zdravý životní styl.³⁵

---

³⁵ Eurydice – Česká republika: Financování terciárního vzdělávání. [online]. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs

4 Praktická část

Jak již bylo zmíněno v úvodu bakalářské práce, praktická část je složena ze dvou šetření. Prvním šetřením bude komparace financování a hospodaření dvou vysokých škol. Druhá část je dotazníkovým šetřením, které se zabývá otázkou spokojenosti s aktuálním systémem financování VVŠ a případným návrhem na zavedení povinného školného.

4.1 Komparace financování dvou vybraných Univerzit

Pro komparaci financování dvou vybraných vysokých škol jsou pro tuto práci zvoleny dvě veřejné vysoké školy univerzitního typu, a to jsou Univerzita Hradec Králové a Univerzita Pardubice. Příčinou výběru právě těchto škol je hned několik. Obě školy jsou podobného rozsahu, jak velikostně, tak co se do počtu studentů a nabídky oborů týče. Navíc jsou v poměrné blízkosti, což může zapříčinit i střety o studenty a mezi oběma městy panuje lehká rivalita.

4.2 Charakteristika Univerzit

4.2.1 Univerzita Hradec Králové

Univerzita Hradec Králové (UHK) je významnou vzdělávací a výzkumnou institucí nejen v Královéhradeckém kraji, která byla založena již v roce 1959. Jedná se o středně velkou veřejnou vysokou školu univerzitního typu, financovanou ze státního rozpočtu. Na UHK lze studovat v bakalářském, magisterském i doktorském stupni, a to jak v prezenční, tak v kombinované formě studia. Univerzita Hradec Králové nabízí více než 100 studijních oborů na těchto čtyřech fakultách:

- Pedagogické,
- Přírodovědecké,
- Filozofické fakultě,
- Fakultě informatiky a managementu.

Nabízené studijní programy jsou zejména humanitního, sociálního, pedagogického, tělovýchovného, přírodovědného, technického a uměleckého typu. Devět studijních programů lze studovat v anglickém jazyce. Univerzita též nabízí program celoživotního vzdělávání.³⁶

---

³⁶ Univerzita Hradec Králové [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.uhk.cz>

Tabulka 2: Počet absolventů Univerzity Hradec Králové

Počet absolventů	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Univerzita Hradec Králové	1661	1751	2084	2019	2080	2037	1905	1785	1394	1314	1220
Pedagogická fakulta	1119	1116	1156	1056	1035	999	900	786	670	594	597
Fakulta informatiky a managementu	438	490	534	505	499	478	482	463	297	343	283
Filozofická fakulta	104	146	192	209	228	235	236	223	180	154	142
Přírodovědecká fakulta	-	-	66	73	168	175	157	159	114	117	95

Zdroj: MŠMT a vlastní zpracování

Jak lze z tabulky usoudit, počet absolventů Univerzity Hradec Králové za posledních 6 let klesá. Studenti buď zanechávají studia již po získání bakalářského diplomu, nebo přecházejí na magisterské obory na jiné vzdělávací instituce. V roce 2019 úspěšně ukončilo své bakalářské studium 509 studentů a pouze 269 absolvovalo na navazujícím magisterském studiu, což činí přibližně 53 %.³⁷

4.2.2 Univerzita Pardubice

Stejně jako předchozí Univerzita Hradec Králové, je Univerzita Pardubice řazena mezi středně velké veřejné vysoké školy univerzitního typu a je rovněž financována ze státního rozpočtu. Byla zřízena již v roce 1950 jako jednofakultní Vysoká škola chemická. Historie vysokého školství v Pardubicích je úzce spjata s rozvojem dopravní sítě, potravinářského, chemického a strojínského průmyslu. Univerzita Pardubice (UPA) nabízí studium jak na bakalářském, magisterském, tak na doktorském stupni, a to buď v prezenční či kombinované formě. Na UPA si lze vybrat z více než 100 studijních programů, a to na těchto fakultách:

- Dopravní fakulta Jana Pernera
- Fakulta ekonomicko-správní

³⁷ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: *Data o studentech, poprvé zapsaných a absolventech vysokých škol* [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/data-o-studentech-poprve-zapsanych-a-absolventech-vysokych>

- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta chemicko-technologická
- Fakulta filozofická
- Fakulta restaurování
- Fakulta zdravotnických studií.

Nabízené studijní programy jsou orientované na oblasti přírodních a technických, společenských, zdravotních či uměleckých věd. Studenti na jednotlivých fakultách získávají znalosti z oblasti chemie, biotechnologie, elektrotechniky, informatiky, problematiky dopravy a spojů, ekonomiky a veřejné správy, historie, filosofie, sociologie nebo restaurování. Pardubická univerzita rovněž nabízí program celoživotního vzdělávání, možnosti licenčního studia či rekvalifikační kurzy a umožňuje studium v anglickém jazyce.³⁸

Tabulka 3 - Počet absolventů Univerzity Pardubice

Počet absolventů	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Univerzita Pardubice	1979	1912	2084	2086	2131	1968	1967	1798	1691	1470	1460
Fakulta restaurování	13	17	25	20	31	27	22	30	22	25	16
Fakulta filozofická	401	384	472	459	449	374	339	338	320	299	252
Fakulta chemicko-technologická	368	371	397	424	439	431	420	390	356	372	326
Fakulta ekonomicko-správní	580	556	563	537	541	458	443	388	341	259	307
Dopravní fakulta Jana Pernera	423	345	386	347	323	323	353	331	328	221	270
Fakulta zdravotnických studií	97	103	120	168	175	230	217	167	195	173	191

³⁸ Univerzita Pardubice [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.upce.cz>

Fakulta elektrotechniky a informatiky	98	136	121	131	173	125	174	154	129	121	98
--	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----

Zdroj: MŠMT a vlastní zpracování

Jak je z tabulky patrné, stejně jako u Univerzity Hradec Králové, i na Univerzitě Pardubice počet absolventů za posledních 6 let klesá, ovšem ve srovnání s rokem 2018 se počet absolventů snížil o pouhých 10. Dle statistik z roku 2019 absolvovalo na bakalářském stupni UPA 758 studentů a pouze 417 (55 %) v navazujícím magisterském studiu.³⁹

4.3 Analýza financování

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, veřejné vysoké školy jsou financované z veřejných rozpočtů, a to konkrétně z kapitoly 333 MŠMT státního rozpočtu. Přibližně 70 % příjmů VVŠ tvoří příjmy ze státního rozpočtu, tudíž se jedná o velice podstatnou a nezbytnou část hospodaření veřejných vysokých škol. Rozpočet vysokého školství je vlastně bilancí příspěvků a dotací poskytovaných veřejným vysokým školám a je rozdělen na jednotlivé okruhy a ukazatele. Veřejné zdroje, ze kterých jsou VVŠ financovány lze též rozdělit do čtyř základních kategorií a těmi jsou: financování vzdělávací činnosti, programové financování, výzkum, inovace a experimentální vývoj a v neposlední řadě financování operačních programů Evropské unie.⁴⁰

4.3.1 Rozpočtový okruh I

Jde o institucionální část rozpočtu a zejména o prostředky, které slouží k zajištění provozu veřejných vysokých škol. Je složen ze tří částí: fixní, výkonová a od roku 2019 část zvaná „společenská poptávka“, která podporuje zvýšení počtu studentů lékařských a vzdělávacích fakult. Má zhruba 80% podíl na celkovém rozpočtu.

Fixní část tvoří přibližně 80 % RO I a je velice důležitým stabilizačním faktorem. Výše této části vychází z rozsahu výkonů vzdělávací činnosti VVŠ zaměřená na počet studentů a finanční náročnost jednotlivých studijních programů. Stanovení obtížnosti financování je dáno koeficientem ekonomické náročnosti (KEN), který může mít hodnoty

³⁹ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: *Data o studentech, poprvé zapsaných a absolventech vysokých škol* [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/data-o-studentech-poprve-zapsanych-a-absolventech-vysokych>

⁴⁰ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018* [online]. [cit. 2019-12-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

v rozsahu 1,00 až 5,90. Pokud má daná VVŠ stabilní výkony, může s ohledem na možnosti státního rozpočtu předvídat výši poskytnutého příspěvku. Parametry pro stanovení příspěvku jsou:

- počet studentů zapsaných do prvních ročníků všech typů studijních programů,
- hodnota průměrného KEN těchto studií.

Část výkonová je motivačním nástrojem MŠMT, který vede ke zlepšení kvality vzdělávací a tvůrčí činnosti VVŠ. Výše příspěvku vychází z porovnání jednotlivých výkonových a kvalitativních ukazatelů a těmi jsou:

- míra úspěšnosti absolvování studia,
- rozsah mezinárodních mobilit,
- zaměstnanost absolventů,
- výsledky ve výzkumu a vývoji,
- výsledky tvůrčí umělecké činnosti,
- výše dosažených externích příjmů,
- počty studentů samoplátců,
- počty cizinců.

Aby byla vyhodnocení ukazatelů co nejvíce objektivní, rozdělilo MŠMT veřejné vysoké školy do čtyř segmentů, které jsou uvedeny v závěru teoretické části.⁴¹

---

⁴¹ *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018*[online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

Tabulka 4 - Procentní podíl na výkonové části RO I

	UHK	UPA
Graduation rate	4,75 %	4,88 %
Mezinárodní mobility	6,02 %	4,27 %
Zaměstnanost absolventů	4,05 %	5,84 %
Výsledky výzkumu a vývoje	2,62 %	7,81 %
Výsledky tvůrčí umělecké činnosti	10,16 %	1,36 %
Samoplátci	1,16 %	0,59 %
Externí příjmy	0,96 %	5,48 %
Cizinci	3,31 %	4,31 %

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Tabulka 5 - Srovnání RO I v tis. Kč

Rozpočtový okruh I	UHK	UPA	Celkem VVŠ
Fixní část	272 906,4	420 172,1	16 058 678,2
Fixní část v %	1,7 %	2,62 %	100 %
Výkonová část	52 301,1	71 812	3 325 223,7
Výkonová část v % v rámci segmentu 3	3,966 %	5,446 %	100 %
Výkonová část v % v rámci celé výkonové části	1,57 %	2,16 %	100 %
RO I celkem	341 835,3	491 984,2	20 028 711,8

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Z vyobrazené tabulky srovnání rozpočtového okruhu I je patrné, jak si obě univerzity v rámci institucionálního financování VVŠ stojí. Zatímco pro Univerzitu Hradec Králové bylo vyčleněno ze státního rozpočtu 342 mil., Univerzita Pardubice obdržela příspěvek ve výši 492 mil. Rozdíl je patrný zejména ve fixní části RO I, kde se odlišuje téměř o 1 %. Koefficient ekonomické náročnosti je pro Univerzitu Hradec Králové stanoven na rok 2019 1,74 a pro Univerzitu Pardubice 1,73, tudíž téměř stejný. Rozdíl je tedy tvořen odlišným počtem studentů (v současné době studuje na UHK o 481 méně studentů). Co se týče výkonové části, Univerzita Hradec Králové čerpá lépe finanční prostředky za tvůrčí a uměleckou činnost, a také za velké množství mezinárodních mobilit. Univerzita Pardubice čerpá více finančních

prostředků za výzkumnou a vývojovou činnost, pyšní se lepší zaměstnaností absolventů a také má vyšší externí příjmy. Zbylé položky jsou vcelku vyrovnané.⁴²

4.3.2 Rozpočtový okruh II

Rozpočtový okruh II se zabývá podporou studentů v sociálních věcech a je dán jednotlivými ukazateli. Na celkovém rozpočtu se podílí přibližně 10 % a veřejné vysoké školy využívají tento příspěvek v podobě financí určených na sociální záležitosti studentů. Ukazatele rozpočtového okruhu II jsou:

- Ukazatel C – stipendium pro studenty doktorských studijních programů,
- Ukazatel J – dotace na ubytování a stravování,
- Ukazatel S – sociální stipendium,
- Ukazatel U – ubytovací stipendium.⁴³

Tabulka 6 - Srovnání RO II v tis. Kč

	UHK	UPA	Celkem VVŠ
Ukazatel C	12 150	21 600	1 421 820
Ukazatel J	304	2 748	113 311
Ukazatel U	13 257	18 462	664 626,6
RO II celkem	25 711	42 810	2 267 000

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Jak je z tabulky srovnání rozpočtového okruhu II patrné, Univerzita Pardubice v roce 2018 obdržela dotace na sociální záležitosti studentů ve výši 42,8 mil. zatímco Univerzita Hradec Králové jen 25,7 mil. Univerzita Pardubice tedy obdržela o cca 17mil více financí, a to ve všech třech ukazatelích. Důvody jsou následující: na UPA (160) studuje více doktorandů než na UHK (135), to zapříčinilo rozdíl v ukazateli C. Univerzita Hradec nemá kapacitu, aby mohla vydávat více hlavních jídel jako Univerzita Pardubice, proto je takový rozdíl v dotaci ukazatele J. A co se týče ubytovacího stipendia, kvalitativně i kvantitativně opět převyšuje Univerzita Pardubice.

⁴² Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: *Data o studentech, poprvé zapsaných a absolventech vysokých škol* [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/data-o-studentech-poprve-zapsanych-a-absolventech-vysokych>

⁴³ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018* [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

4.3.3 Rozpočtový okruh III

Obsahem rozpočtového okruhu III jsou finanční příspěvky, poskytované formou dotace na realizaci institucionálních plánů a centralizované rozvojové programy veřejných vysokých škol. Na celkovém rozpočtu se podílí přibližně 5 % a je označován jako ukazatel I. V roce 2019 bude z tohoto příspěvku financován program Digitalizace VVŠ.⁴⁴

Tabulka 7 - Srovnání RO III v tis. Kč

	UHK	UPA	Celkem VVŠ
Ukazatel I	21 276,9	27 345,7	1 035 000

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Co se týče ukazatele rozpočtového okruhu III, je příspěvek na rozvoj VVŠ a institucionální plány víceméně srovnatelný u obou vybraných Univerzit. Univerzita Pardubice obdržela cca o 6 mil. více, avšak obě Univerzity jsou pod průměrem, který činí necelých 40 mil.

4.3.4 Rozpočtový okruh IV

Rozpočtový okruh IV představuje přibližně 5 zbývajících procent celkového rozpočtu. Tato část dotace MŠMT je určena zejména na mezinárodní spolupráci veřejných vysokých škol, označován jako ukazatel D. Díky této podpoře jsou umožněny zahraniční pobyty studentů a akademických pracovníků v rámci zemí, s nimiž školy uzavřely mezinárodní dohody nebo bilaterální smlouvy. Dále je tato část rozpočtu určena na podporu vzdělávací činnosti VVŠ z ukazatele F neboli Fondu vzdělávací politiky. Tento fond se dělí na dvě oblasti, a to na oblast podpory rozvoje systému vysokého školství, a na oblast podpory reagující na neočekávané a mimořádné události. Prostřednictvím Fondu vzdělávací politiky je rovněž umožněno a zajištěno studium studentů se specifickými potřebami a jsou podporovány programy celoživotního vzdělávání (Univerzity třetího věku).⁴⁵

⁴⁴ *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018*[online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

⁴⁵ *tamtéž*

Tabulka 8 - Srovnání RO IV v tis. Kč

	UHK	UPA	Celkem VVŠ
Ukazatel D	5 765	5 636	250 000
Ukazatel D v %	2,306 %	2,254 %	100 %
Ukazatel F – U3V	545	364	22 000
Ukazatel F – SSP	2 780	3 493	86 690
Celkem	9 090	9 493	358 690

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Ze srovnání rozpočtového okruhu IV vychází, že obě vybrané Univerzity obdržely poměrně srovnatelný příspěvek od MŠMT. Ačkoliv Univerzita Hradec Králové dostala výrazně větší příspěvek na program celoživotního vzdělávání (U3V), o to větší obdržela Univerzita Pardubice pro studenty se specifickými potřebami (SSP). Rozdíl mezi výšemi dotace rozpočtového okruhu IV činí 403 tis.

4.3.5 Další zdroje financování

Veřejné vysoké školy jsou financovány zejména ze státního rozpočtu a bez této dotace by vysoké školství nemohlo fungovat, alespoň ne na aktuální úrovni. Ovšem i VVŠ mohou získat finanční prostředky jinými zdroji. Těmito příjmy jsou například povinné poplatky studentů související se studiem na vysoké škole, příjmy z doplňkových činností, prodeje majetku, pronájmu, fondů, darů či dědictví. Informace o těchto příjmech lze snadno dohledat na stránkách příslušných VVŠ, jelikož je povinné tyto údaje pravidelně zveřejňovat a odevzdávat Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

Tabulka 9 - Srovnání dalších zdrojů Univerzit v tis. Kč

	UHK	UPA	Rozdíl
Poplatky spojené se studiem	5 159	5 028	131
Pronájem	2 137	6 307	- 4 170
Dary	1 409	1 529	- 120
Tržby z prodeje majetku	150	314	- 164
Další činnosti poskytované VŠ	1 472	1 563	- 91

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření 2018 a vlastní zpracování

Z předchozí tabulky, která srovnává další zdroje financování Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice, je dost patrné, která škola získala v roce 2018 více finančních prostředků z vedlejších činností. Univerzita Hradec Králové obdržela více pouze na poplatcích studentů spojených se studiem. Univerzita Pardubice obdržela více, jak za dary,

tržby z prodeje majetku, další činnosti, tak zejména za pronájem nebytových prostor, kde rozdíl přesahoval 4 mil. Kč.

4.3.6 Celkové zhodnocení

Tabulka 10 - Zhodnocení rozpočtových okruhů obou univerzit v tis. Kč

	UHK	UPA	Celkem VVŠ
RO I	341 835,3	491 984,2	20 028 711,8
RO II	25 711	42 810	2 267 000
RO III	21 276,9	27 345,7	1 035 000
RO IV	9 090	9 493	358 690
Celkem RO	397 913,1	571 632,9	24 246 459,2
Celkem RO v %	1,64 %	2,36 %	100 %

Zdroj: MŠMT, 2019 a vlastní zpracování

Jak lze z předchozí tabulky zhodnocení rozpočtových okruhů snadno vyvodit, obě Univerzity se na celkovém rozpočtu podílejí průměrně 2 %. Tudíž se nejedná o významný činitel v rámci rozpočtu veřejných vysokých škol na rok 2019.

Výkaz zisků a ztrát

Na základě zveřejněných výkazů zisků a ztrát jednotlivých Univerzit lze snadno porovnat výnosy a náklady obou vzdělávacích institucí. Výnosy veřejných vysokých škol tvoří z velké části zejména provozní dotace od MŠMT a skupina s názvem ostatní výnosy, kam spadá zúčtování fondů, výnosové úroky nebo například kurzové zisky.

Tabulka 11 - Srovnání výnosů vybraných Univerzit v tis. Kč

	UHK hlavní činnost	UHK Hospodářská/ doplňková činnost	UPA hlavní činnost	UPA hospodářská/ doplňková činnost
Provozní dotace	572 488	0	989 372	0
Přijaté příspěvky	1 409	0	45 086	0
Tržby za vlastní výkony a zboží	36 628	31 874	61 144	24 444
Ostatní výnosy	103 427	-2	317 597	552
Tržby z prodeje majetku	150	0	317	0
Výnosy celkem	714 102	31 872	1 413 517	24 996

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření 2018 a vlastní zpracování

Univerzita Pardubice v roce 2018 hospodařila téměř s dvojnásobným příjmem oproti Univerzitě Hradec Králové. Největší rozdíl tvořily zejména provozní dotace, které vychází z počtu studentů a finanční náročnosti studijních programů. Další značně rozdílnou položkou jsou ostatní výnosy, kdy se jednalo zejména o rozdílné zúčtování fondů. Univerzita Pardubice nejen, že zastřešuje více studentů, ale má i výborné výsledky z oblasti výzkumu a vývoje, počet doktorandů je vyšší a rovněž se může chlubit lepším uplatněním absolventů na trhu práce. Naopak Univerzita Hradec Králové i přes menší počet studentů a menší zázemí, uplatňuje velice dobře svůj potenciál v rámci mezinárodních programů a spolupráce. Navíc má skvělé výsledky z oblasti tvůrčí a umělecké činnosti.

Náklady veřejných vysokých škol tvoří zejména spotřebované nákupy a nakupované služby, osobní (konkrétně mzdové) náklady nebo daně a poplatky.

Tabulka 12 - Srovnání nákladů vybraných Univerzit v tis. Kč

	UHK hlavní činnost	UHK hospodářská/ doplňková činnost	UPA hlavní činnost	UPA hospodářská/ doplňková činnost
Spotřebované nákupy a nakupované služby	134 209	7 580	237 034	5 947
Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	-54	0	-2 063	17
Osobní náklady	398 023	20 809	668 684	10 919
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv	51 511	0	188 988	-199
Daně a poplatky	38	0	293	0
Ostatní náklady	78 349	75	291 814	5 565
Poskytnuté příspěvky	0	0	18 643	0
Náklady celkem	713 587	28 464	1 403 392	22 249

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření 2018 a vlastní zpracování

U nákladů obou Univerzit jde o velice podobnou situaci jako u výnosů. Univerzita Pardubice zajišťuje vzdělání více studentům a má finančně náročnější studijní programy, tudíž jsou náklady téměř dvojnásobné. Celkově je provoz Univerzity Pardubice o dost rozsáhlejší a nákladnější než u Univerzity Hradec Králové. Největší rozdílnou položkou tvoří osobní a ostatní náklady.

Hospodářský výsledek (HV)

Tabulka 13 - Porovnání hospodářského výsledku vybraných Univerzit v tis. Kč

	UHK	UPA
HV z hlavní činnosti	2	10 128
HV z doplňkové činnosti	3 393	2 747
HV celkem	3 395	12 872

Zdroj: Výroční zprávy o hospodaření 2018 a vlastní zpracování

Hospodářský výsledek obou univerzit byl za rok 2018 kladný, což je dobrou zprávou. Univerzita Pardubice dosáhla HV 12 872 tis. Kč, nýbrž Univerzita Hradec Králové pouze 3 395 tis. Kč. Pokud by byl výsledek přepočten na procenta, dosáhla Univerzita Hradec Králové pouhých 26 % HV Univerzity Pardubice.

Obě vybrané Univerzity mají každá svůj potenciál v něčem jiném a studenti se i na základě těchto podmínek rozhodují, na kterou školu si podají přihlášku. Univerzita Pardubice má své silné stránky zejména ve výzkumné a vývojové činnosti, v následném uplatnění absolventů na trhu a také v rozsahu celé vzdělávací instituce. Kvalita by se dala zvýšit udržením badavých studentů zejména nově koncipovanými programy a inovativními přístupy z oblasti vědy a výzkumu. Další silnou stránkou UPA je umožnění kvalitního studia studentům se specifickými potřebami, které není na českých univerzitách samozřejmostí. Oproti tomu Univerzita Hradec Králové má skvělé výsledky z oblasti mezinárodní spolupráce a mobility. Mladí lidé velice často využívají možnost vycestovat v rámci studia do jiné země anebo naopak přicestovat sem do České republiky. Proto by se UHK měla zaměřit na nabídku programů, které lze studovat v cizím jazyce. Silnou stránkou univerzity Hradec Králové je rovněž tvůrčí činnost a studium na univerzitě třetího věku, kde by se určitě také daly rozšířit studijní okruhy. Aby Univerzita v Hradci udržela krok s konkurenční Univerzitou Pardubice, měla by se zaměřit na získání nových studentů a rozšíření prostor (včetně kapacit kolejí a obědů v menze).

4.4 Dotazníkové šetření

Druhá polovina praktické části bakalářské práce je věnována dotazníkovému šetření. Dotazník je zaměřen na celkovou spokojenosti či nespokojenost respondentů s aktuálním systémem financování vysokých škol a to konkrétně, zda jsou spokojeni s poplatky, které si škola účtuje za přijímací řízení, prodloužení studia nebo za studium v cizím jazyce. Závěrem dotazníku je položena otázka, jaký je postoj respondentů k zavedení povinného školného a případně v jaké výši by se mělo pohybovat. Dotazník je směřován zejména studentům či absolventům vysokých škol, jelikož právě tyto lidé ví nejlépe, jak momentálně hospodaří či hospodařili se svými financemi a kolik je studium na vysoké škole stojí či stálo.

4.4.1 Školné a poplatky na vysokých školách

Povinné školné je zejména v západních zemích naprostou samozřejmostí a udává se, že kvalita škol je mnohdy vyšší. Zda je tomu opravdu tak, to jsou pouhé spekulace. Otázka zabývající se zavedením povinného školného na veřejných a státních vysokých školách i v České republice se řeší v politické sféře už roky, ale zatím se vždy prosadil názor, aby povinné poplatky za studium jako takové, zavedeny nebyly. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, vysoké školství v ČR se za posledních 30 let změnilo od elitní fáze až po univerzální a počet studentů se rapidně zvýšil. S růstem počtu studujících, dochází i ke zvyšování nákladů, které musí vysoké školy pokrýt a tím pádem se zvyšuje i částka uvolněná ze státního rozpočtu. Ačkoliv na veřejných a státních vysokých školách jsou ze zákona zavedeny povinné poplatky spojené se studiem, tyto příjmy tvoří pouze nepatrnou část nákladů, kterou je třeba uhradit. Poplatky, jejichž výši si stanoví sama VŠ, avšak podle zákona 111/1998 Sb. o vysokých školách, tvoří poplatek za přijímací řízení, poplatek za delší studium a poplatek za studium v cizím jazyce. Poplatek za další studium je od roku 2016 zrušen, tudíž nyní mohou studenti nadále studovat stejný stupeň studia, který již úspěšně absolvovali.

4.4.2 Dotazník

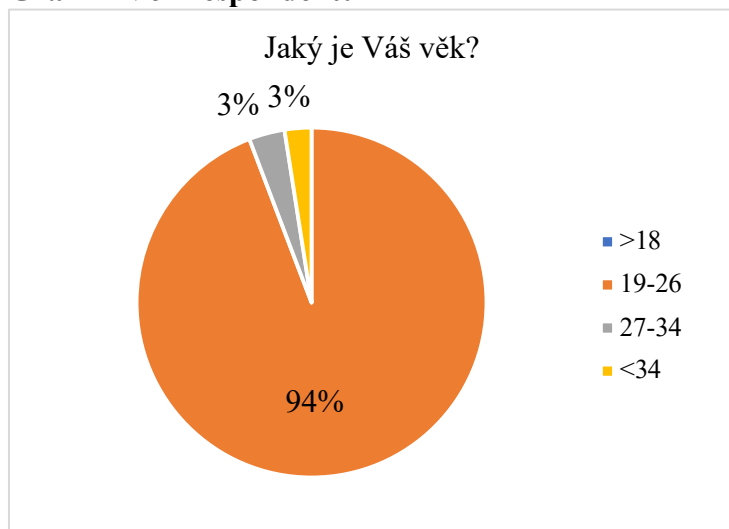
Dotazník se skládá ze 14 uzavřených otázek. Závěrečná 15. otázka je prostorem pro vyjádření názoru na aktuální systém financování státních a veřejných vysokých škol. Prvních 7 otázek je kategorizačních a následných 8 se zabývá problematikou poplatků spojených se studiem na VVŠ. Dotazník je sestaven velice stručně a jasně, aby bylo značné, zda respondenti s daným poplatkem a jeho výší souhlasí, či nikoliv. Dotazníkového šetření se

účastnilo 121 respondentů, a to zejména studenti či absolventi České zemědělské univerzity. Celý dotazník je uveden v příloze bakalářské práce.

Dotazování se zúčastnilo 121 respondentů, z toho 86 žen a 35 mužů, což odpovídá 71:29 %. Příčinou tohoto poměru je, že byl zveřejňován zejména na internetových stránkách studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity, kde studuje přibližně o 600 více studentek oproti studentům, a právě ženy projevily větší ochotu a zájem vyplnit dotazník.

Druhá otázka byla položena tak, aby rozčlenila respondenty do jednotlivých věkových skupin. Největší skupinou tvořili lidé ve věku 19–26 let a jejich celkový podíl je 94 %, zbylé dvě skupiny tvořili respondenti ve věkovém rozmezí 27–34 let anebo starší 34 let, obě skupiny se podílely poměrem 3 %. Nikdo z dotazovaných nebyl mladší 18 let.

Graf 1 - Věk respondentů

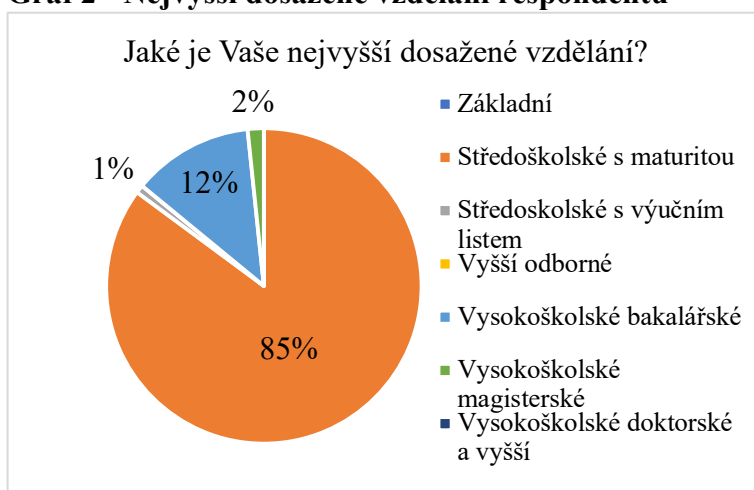

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Třetí kategoriální otázka se zabývala nejvyšším dosaženým vzděláním. 85% (103) a zároveň největší skupinu tvořili respondenti s maturitním vysvědčením, 12% (15) skupinou byli respondenti s bakalářským diplomem, 2 % poměru tvořili respondenti s magisterským diplomem a 1 % vyučení respondenti. Tato skutečnost odpovídá faktu, že dotazník byl uveřejněn na internetových portálech studentů bakalářských oborů, kteří prozatím úspěšně dostudovali střední školu a v současné době studují na vysoké škole.

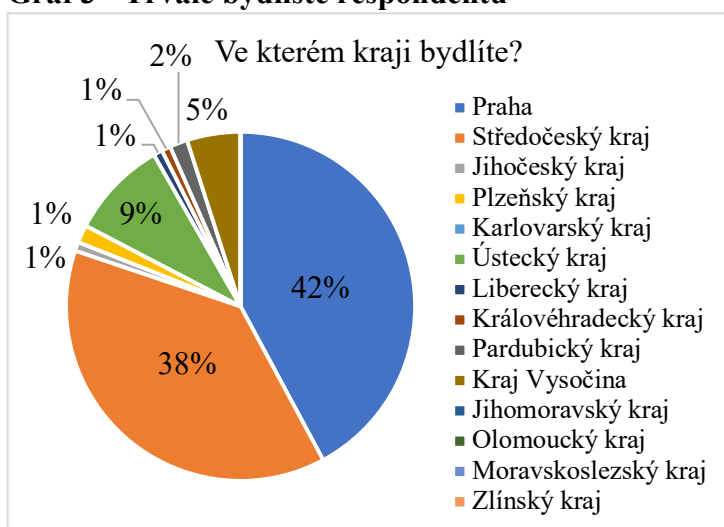
Graf 2 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Čtvrtá otázka dotazníku se zabývala trvalým bydlištěm dotazovaných. Jak z odpovědí vyplynulo, 42 % (51) z respondentů pochází z Prahy a neméně malá skupina 38 % (46) pochází ze Středočeského kraje. Poměrně velké zastoupení mají i respondenti z Ústeckého kraje, které činí 9 % (11), dále 5 % (6) dotazovaných má trvalé bydliště v kraji Vysočina, 2 % respondentů žije v Pardubickém kraji a po 1 % mají zástupci z Královéhradeckého, Libereckého, Plzeňského a Jihočeského kraje. Žádný z respondentů nemá trvalé bydliště na Moravě nebo v Karlovarském kraji. Skutečnost, že největší podíl dotazovaných pochází z Prahy nebo Středočeského kraje odpovídá faktu, že byl dotazník zodpovězen zejména studenty České zemědělské univerzity v Praze.

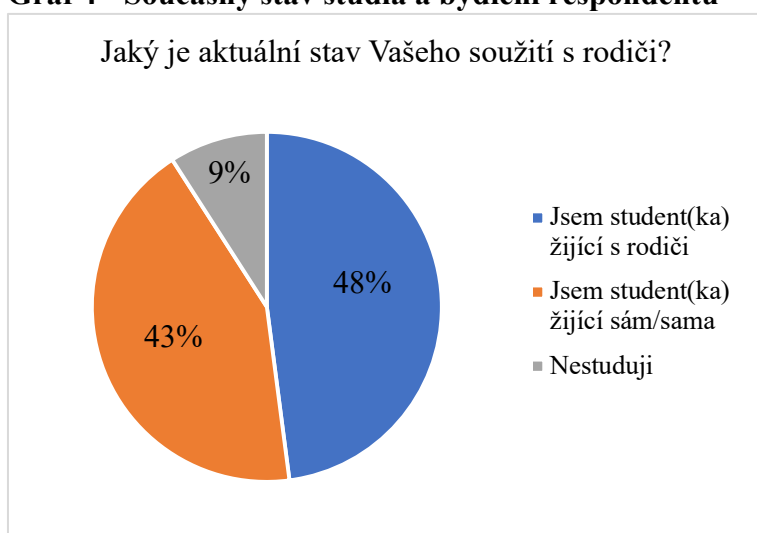
Graf 3 - Trvalé bydliště respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Pátá otázka se zajímá, zda respondenti studují a pokud ano, zda žijí sami nebo stále s rodiči. Dotazník byl zaměřen zejména na současné studenty a podle následného grafu č. 5 je zřejmé, že ho vyplnila cílová skupina respondentů. Z celkového počtu dotazovaných (121) odpovědělo pouze 9 % (11), že nestudují a zbylých 91 % (110) jsou studenti. Co se týče poměru studentů žijících s rodiči a studentů žijících samostatně, jsou obě skupiny téměř vyrovnané. Lehce převyšují studenti žijící s rodiči, ale rozdíl činí pouhých 5 % (6 lidí). Velká část studentů rovněž bydlí na kolejích a dojíždí k rodičům domů na víkendy. To je příčinou proč tak hojný počet studentů uvedl, že bydlí „sami“. Bydlení v Praze a v dalších velkých městech je velice finančně nákladné a málokterý student by při studiu zvládl pokrýt takové bydlení.

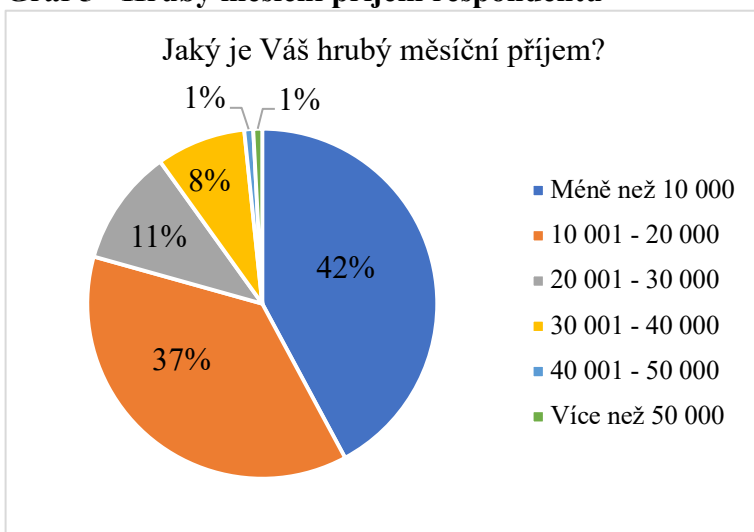
Graf 4 - Současný stav studia a bydlení respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Šestá otázka zní „Jaký je Váš měsíční hrubý příjem?“. Tato otázka navazuje na předchozí, ve které je vznesen dotaz, zda respondenti při studiu žijí sami nebo stále s rodiči. Jelikož vyšlo najevo, že poměr studentů žijících samostatně a studentů žijících s rodiči je téměř vyrovnaný, cílem bylo zjistit, kolik si takový student při studiu vydělá na živobytí. Největší zastoupení (42 %) má skupina dotazovaných, kteří si vydělají měsíčně do 10 tis. Kč, do této skupiny spadá 51 respondentů. Druhou velkou skupinou (37 %) jsou ti, kteří si měsíčně vydělají mezi 10-20 tis. Kč, takových se dotazníku zúčastnilo 45. K mému překvapení si 11 % respondentů (13), které představují zejména studenti, vydělají mezi 20-30 tis. Kč měsíčně. Zbylí respondenti, kteří si mají více než 30 000 Kč hrubé měsíční mzdy jsou zejména lidé, kteří již nestudují, ale pracují na hlavní pracovní poměr.

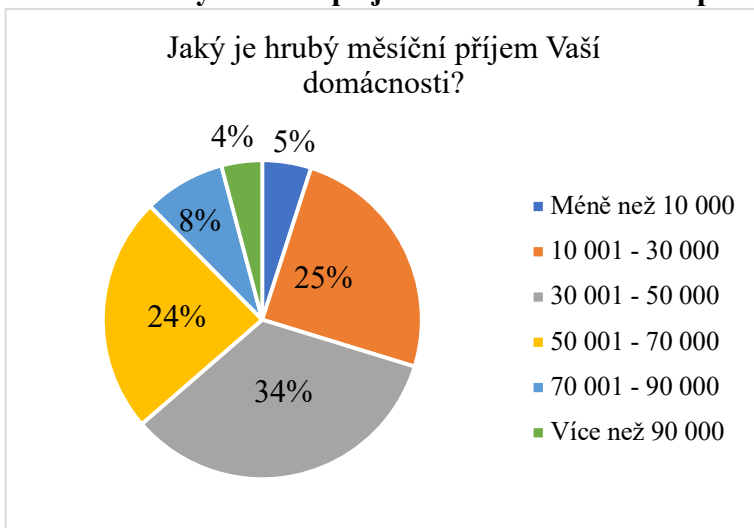
Graf 5 - Hrubý měsíční příjem respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

V sedmé otázce, která se dotazuje, jaký je měsíční příjem domácnosti, ve které respondenti žijí, se projevilo, že někteří studenti žijí stále s rodiči, někteří žijí s partnerem nebo ve sdíleném studentském bytě a někteří se úplně osamostatnili a žijí sami. Příjmy studentů či studentek žijících s rodiči lehce převažuje nad příjmy studentů, kteří se již osamostatnili, ale kupodivu jen lehce v poměru 54:46. Největší skupinou jsou hrubé příjmy domácností v rozmezí 10-30 tis. (30), 30-50 tis. (41) a 50-70 tis. (29).

Graf 6 - Hrubý měsíční příjem celé domácnosti respondentů

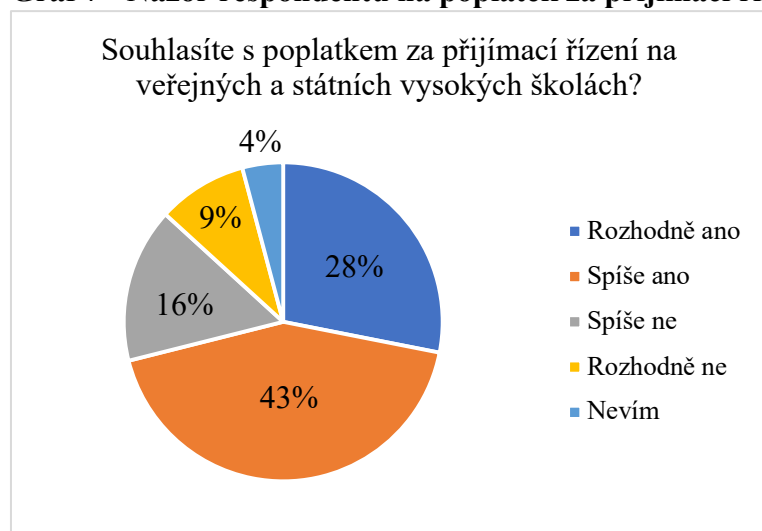

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Sedmou otázkou skončily kategorizační otázky, které měly respondenty rozdělit na aktuální studenty a ostatní. Následné otázky se týkají postoje jednotlivých respondentů na aktuální systém poplatků, které studenti musí uhradit pro uskutečnění svého studia na vysoké škole.

Osmá otázka se dotazuje respondentů, jaký názor mají na poplatek za přijímací řízení a zda s ním souhlasí. Tento poplatek může činit maximálně 20 % základu, který v roce 2019 činil 4 090 Kč, tudíž jehož výše nesměla přesáhnout 818 Kč. Základ tvoří 5 % z průměrné částky připadající na jednoho studenta poskytnuté veřejným školám MŠMT ze státního rozpočtu. Jelikož byl tento dotazník směřován zejména studentům České zemědělské univerzity, nutno uvést, že právě na ČZU tento poplatek činí 500 Kč. Výsledkem dotazníkového šetření bylo, že respondenti z 71 % (86) souhlasí s tímto poplatkem a 25 % (30) nesouhlasí. Zbylí respondenti (5) si nejsou svým názorem jistí a uvedli, že neví.

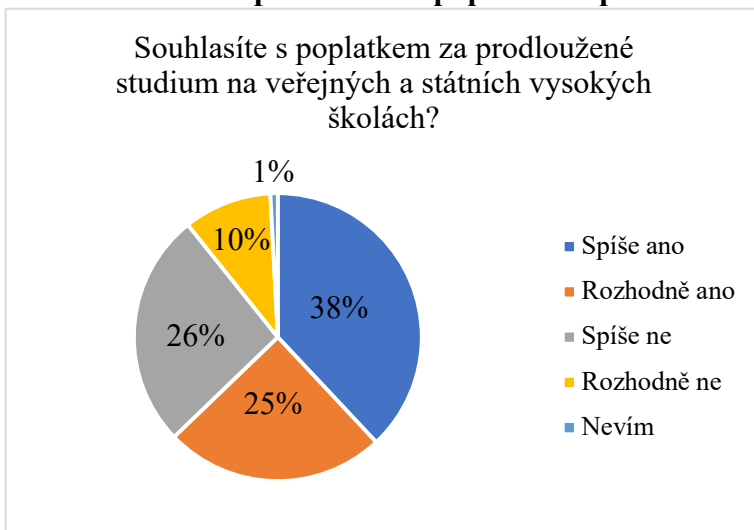
Graf 7 - Názor respondentů na poplatek za přijímací řízení

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

O prodloužené studium se jedná tehdy, jestli student bakalářského či magisterského studia překročí standartní dobu studia navýšenou o jeden rok. Tento poplatek činí za každých dalších započatých 6 měsíců studia minimálně 1,5násobek základu. Do standartní doby studia se započítávají i všechna předchozí studia, která jsou ukončena jinak než řádně. Naopak, pokud student řádně ukončil studium stejného studijního programu, tato doba se stejně jako rodičovství či doba přerušení studia do standartní doby nezapočítává. Co se týče názoru na poplatek na prodloužené studium, vyšlo najevo, že respondenti mají na tento poplatek podobný názor jako na předchozí otázku. 63 % (76) dotazovaných uvedlo, že souhlasí a 36 % (44) uvedlo, že nesouhlasí.

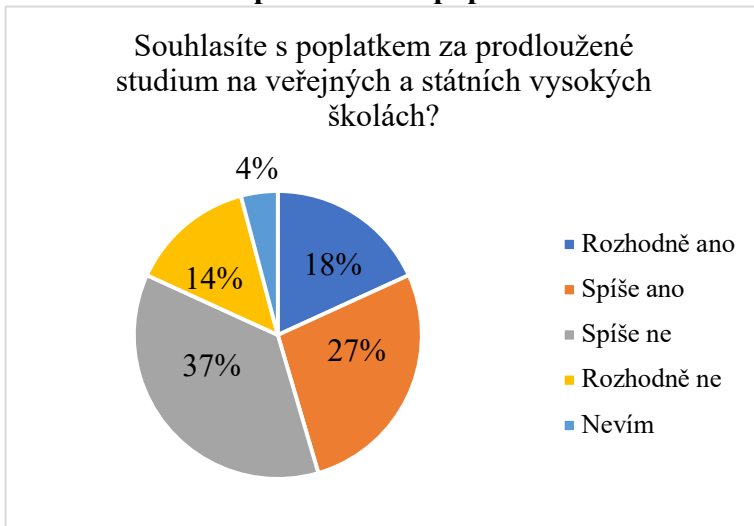
Graf 8 - Názor respondentů na poplatek za prodloužené studium

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Poplatek za studium v cizím jazyce si stanovuje škola na základě svého vlastního uvážení. Také si může stanovit poplatek za přijímací řízení do oborů vyučovaných v cizím jazyce. Lehce nadpoloviční většina (51 %) respondentů s poplatkem za studium v cizím jazyce nesouhlasí, 45 % dotazovaných uvedlo, že souhlasí a 4 % lidí uvedlo, že neví.

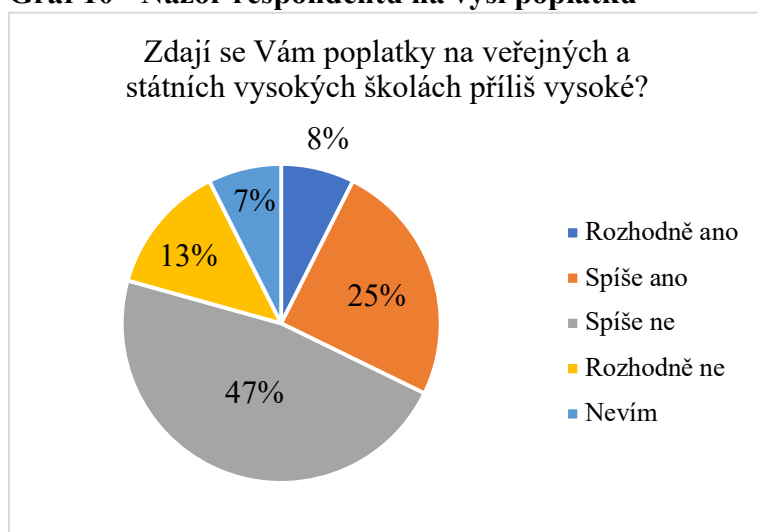
Graf 9 - Názor respondentů na poplatek za studium v cizím jazyce

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Když byla vznesena otázka, zda se respondentům zdají poplatky na veřejných a státních vysokých školách příliš vysoké, odpovědělo 60 % (73) že spíše ne nebo, že rozhodně ne. 33 % (39) dotazovaných uvedlo, že ano a 7 % (9), že neví.

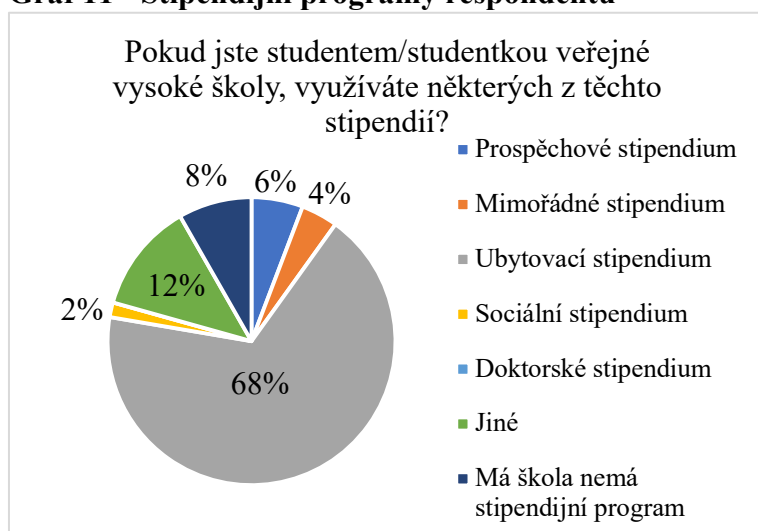
Graf 10 - Názor respondentů na výši poplatků

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Dvanáctá otázka byla zaměřena na stipendijní programy a zda jich studenti využívají. 82 respondentů uvedlo, že využívá ubytovacího stipendia, 7 prospěchového stipendia, 5 mimořádného stipendia a 2 respondenti využívají sociálního stipendia. 10 dotazovaných uvedlo, že škola, na které studují, nemá stipendijní program a 15 využívá jiného než některý z uvedených stipendijních programů.

Graf 11 - Stipendijní programy respondentů

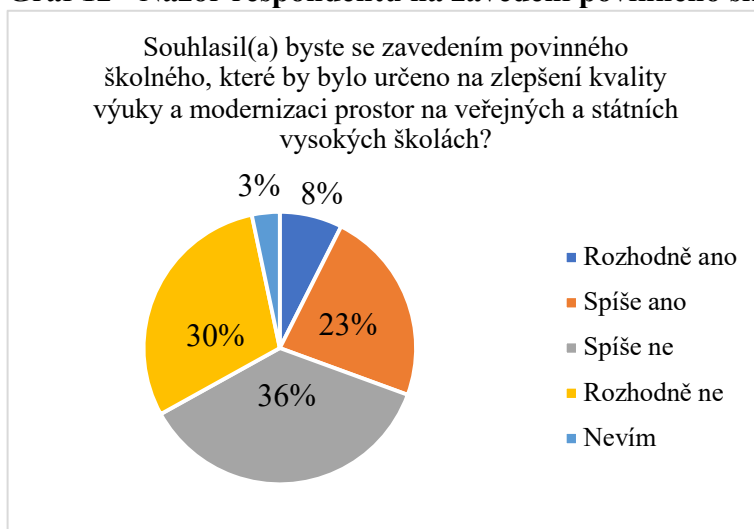
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Předposlední uzavřená otázka se respondentů táže, zda by podpořili návrh zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách, které by bylo určeno ke zlepšení kvality výuky a modernizaci prostor. Zlepšením kvality výuky se myslí především

vyučovací metody a formy, kvalifikace a počet personálu, možnost absolvování kurzů a získání certifikátů v různých oborech v rámci výuky atd. Jak již bylo řečeno v úvodu dotazníkového šetření, tento návrh se vládou projednává již roky, ale zatím nikdy nebyl schválen. Důvodem, proč tento návrh nebyl nikdy přijat, je především ohled na sociálně slabší rodiny. Vláda v České republice chce umožnit studium všem bez rozdílu a nechce zapříčinit, aby nadaní lidé nemohli studovat na vysoké škole z finančních důvodů. Naopak argumentem, proč by nebylo špatné zavést povinné školné na veřejných a státních vysokých školách, je větší motivace studentů ke studiu. Mnoho mladých lidí „to jde prostě zkusit“ a studia jako takového si příliš neváží. Těmto lidem jde především o získání statusu studenta a s ním zejména jeho výhod.

Z výsledku dotazníku je patrné, že respondenti a zejména studenti jsou proti zavedení povinného školného, jelikož by to pro ně představovalo finanční zátěž, kterou doposud nemuseli řešit. 66 % (80) respondentů uvedlo, že s poplatkem za samotné studium nesouhlasí, 3 % (4) neví a zbylých 31 % (37) by nebylo proti tomuto návrhu.

Graf 12 - Názor respondentů na zavedení povinného školného

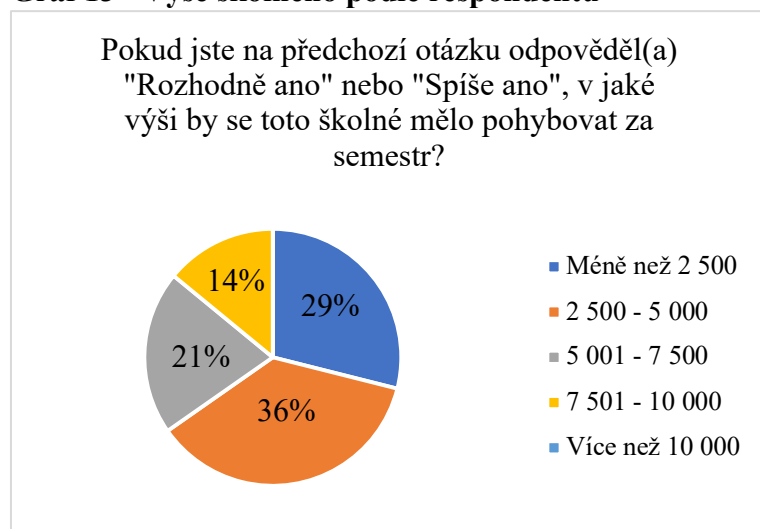

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Poslední uzavřená otázka č. 14 se obracela na respondenty, kteří v předchozí otázce uvedli, že by nebyli proti zavedení povinného školného. Cílem bylo zjistit, v jaké výši by se takový poplatek za studium měl pohybovat za semestr. Výsledkem dotazníku je, že 36 % dotazovaných byl pro částku v rozmezí 2 500-5 000 Kč, 29 % méně než 2 500 Kč, 21 % by zaplatilo 5 001-7 500 a 14% skupinu tvoří respondenti, kteří by byli ochotni dát za povinné školné na VVŠ 7 501-10 000 Kč. Více než 10 000 by nikdo z dotazovaných za semestr nebyl

ochoten dát, a to je pochopitelné vzhledem ke skutečnosti, že 42 % respondentů má hrubý měsíční příjem menší než 10 000 Kč.

Graf 13 - Výše školného podle respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Poslední otázka byla prostorem pro vyjádření respondentů a jejich názoru na aktuální vysokoškolský systém financování, poplatků a jejich výši. Ačkoliv v uzavřené otázce na otázku zavedení povinného školného odpověděla většina dotazovaných záporně, názory v jednotlivých komentářích byly na toto téma poměrně vyrovnané. Argumenty proč by školné zavedené být nemělo, byly zejména sociálního charakteru a odvolávali se na názor, že sociální podmínky by rozhodně neměly být překážkou pro studium. Právo studovat by mělo být pro každého stejné bez rozdílu na finanční možnosti. Dalším argumentem bylo, že pokud je vzdělávání poskytováno veřejně nebo státem, nemělo by se za něj platit.

Naopak argumenty, proč by zavedení školného nemělo špatný dopad, se odvolávalo na větší motivaci ke studiu a méně „studentů“, kterým jde pouze o status studenta. Jak bylo uvedeno v komentářích, americký styl financování není úplně od věci a přiměřené školné by mělo smysl, pokud by vedlo k interaktivnější výuce a vstřícnějšímu přístupu pedagogů. Zmíněna byla též chybějící nebo nedostatečná praxe na veřejných a státních vysokých školách v porovnání se soukromými nebo se školami v zahraničí.

Mým názorem je rovněž, že přiměřené školné, které by neohrozilo studium sociálně slabších studentů a které se více zaměřilo na aktuální trendy, individuálnější přístup ke studentům a praktickou výuku, která se je běžnou součástí studia v zahraničí, by bylo prospěšné. Počet studentů a s nimi náklady na studium rostou, a proto je, dle mého názoru, načase zavést

alespoň drobný poplatek v rozmezí 2-4 tis. za semestr. Veškeré odpovědi jsou k nahlédnutí v příloze bakalářské práce.

4.4.3 Shrnutí dotazníkového šetření

Dotazník vyplnilo celkem 121 respondentů a z toho 110 studentů, což byla cílová skupina celého šetření. Odpovídali zejména studenti bakalářských oborů České zemědělské univerzity a zaměstnanci firmy Decathlon, kteří jsou rovněž studenti či absolventi vysokých škol. Z celkového dotazníkového šetření, bylo vyvozeno, že studenti a absolventi souhlasí s poplatkem za přijímací řízení a za prodloužené studium. Uvědomují si náklady, které s těmito úkony souvisí a nemají problém danou částku uhradit. Co se týče poplatku za studium v cizím jazyce, většina respondentů byla proti. Ačkoliv náklady na personál, materiály a kvalitní odbornou výuku jsou leckdy mnohem vyšší než na výuku v českém jazyce. Otázka zabývající se názorem respondentů na zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách, vyvolala spíše negativní ohlasy. Nadpoloviční většina byla proti zejména ze sociálních důvodů, které by neměly být překážkou pro vysokoškolské studium pro sociálně slabší studenty. Lidé, kteří v současné době nestudují nebo jsou již absolventy vysoké školy odpovídali na tuto otázku převážně záporně. Překvapivě více studentů žijících samostatně od rodičů by bylo pro zavedení oproti studentům žijící stále s rodiči, ovšem stále převažuje negativní ohlas na zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách.

5 Výsledky

Hlavním cílem praktické části bakalářské práce bylo shrnutí výsledků komparace financování Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Z porovnání financování a hospodaření obou těchto vzdělávacích vysokoškolských institucí je zřejmé, že Univerzita Pardubice má vyšší příjmy v závislosti na vyšší počet studentů, doktorandů, větší kapacity, a to např. včetně vydaných jídel v menze. Celkově má Univerzita Pardubice náročnější a rozsáhlejší provoz, který odpovídá vyšší příjmové částce provozních dotací, ale rovněž vyšším nákladům, které odpovídají velikosti, struktuře a zaměření této vysoké školy. Pozitivní je, že hospodářský výsledek obou institucí je kladný. Univerzita v Hradci, ačkoliv nemá tak velký počet studentů jako Pardubická Univerzita a nemá tak rozsáhlé zázemí a kapacity, je silná v mezinárodní spolupráci a dokáže zde plně využít svůj potenciál. Hradecké univerzitě je doporučeno pracovat na rozšíření kapacit, udržet vysokou úroveň mezinárodní spolupráce a mobilit, udržet komfort studia pro studenty se specifickými potřebami a rozšiřovat studijní okruhy programu celoživotního vzdělávání. Univerzitě v Pardubicích je doporučeno nadále inovovat vzdělávací programy zejména v oblasti vědy a výzkumu, podporovat studium doktorandů a udržet si stávající uplatnění budoucích absolventů na trhu. Obě Univerzity pečlivě analyzují výsledky konkurenční Univerzity a pružně reagují, aby se jedna druhé vyrovnaly. Na základě těchto výstupů z předchozích let pracuje Univerzita Pardubice na mezinárodní spolupráci a Hradecká Univerzita zlepšila podmínky studia studentů se specifickými potřebami a rovněž se snaží podporovat studium doktorandů. Obě vybrané vysoké školy se na celkovém rozpočtu podílejí přibližně 2 %, tudíž se nejedná o významný činitel a nepředpokládá se změna.

Cílem druhé praktické části bakalářské práce bylo zjistit postoj respondentů k aktuálním poplatkům spojeným se studiem na veřejné škole, dále zjistit, jaký mají názor na zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách a v neposlední řadě, jaký názor mají na tuto problematiku. Dalšími cíli dotazníkového výzkumu bylo posouzení, zda existuje závislost mezi ochotou platit školné a hrubým měsíčním příjmem respondentů, případně zda je ochota platit školné závislá na aktuálním stavu soužití dotazovaných s rodiči. Dotazníku se zúčastnilo 121 respondentů a ve 110 případech současných nebo bývalých studentů, což byla cílová skupina. Co se týče poplatku za přijímací řízení a prodloužené studium, respondenti souhlasili s jeho hrazením i jeho výší. U poplatku za studium v cizím jazyce byla nadpoloviční většina proti této platbě. Když došlo na otázku zavedení povinného školného, 66

% dotazovaných bylo proti tomuto návrhu. Další otázka se obracela na studenty, kteří by případně byli pro zavedení školného, tak v jaké výši by se toto školné mělo pohybovat. Většina respondentů hlasovala pro školné do 2,5 tis. nebo do 5 tis. Poslední otázka byla ponechána jako prostor pro vyjádření názoru na danou problematiku. Zde byly komentáře na zavedení školného vcelku vyrovnané. Respondenti, kteří jsou proti tomuto návrhu argumentovali názory, že studium by mělo být umožněno každému bez rozdílu na sociální vrstvu, ze které pochází a že pokud je studium veřejného charakteru, měl by ho hradit stát. Respondenti, kteří by návrh povinného školného podpořili se naopak obhajovali tím, že by studenty školné více motivovalo a odpadli by ti, kterým jde pouze o status studenta. Navíc by školy měly více finančních prostředků, které by mohly využít na interaktivnější výuku a zlepšení prostor.

Tabulka 14 - Kontingenční tabulka vycházející z otázek č. 6 a č. 13

	Rozhodně ANO	Spíš ANO	Spíše NE	Rozhodně NE	Nevím	Σ
Méně než 10 000	5	8	24	14	0	51
10 001 – 20 000	3	11	15	14	2	45
20 001 – 30 000	0	6	3	3	1	13
30 001 – 40 000	0	3	2	4	1	10
40 001 – 50 000	0	0	0	1	0	1
Více než 50 000	1	0	0	0	0	1
Σ	9	28	44	36	4	121

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Z uvedené kontingenční tabulky č. 14 dotazníkového šetření vyplývá, že respondenti, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření bez ohledu na výši hrubého měsíčního příjmu, byli většinou proti zavedení povinného školného. A překvapivě, pokud se zavedením povinného školného souhlasili, jejich měsíční příjem se převážně pohyboval v rozmezí do 10 případně do 20 000Kč. Tudíž lze říci, že ochota platit povinné školné na veřejných a státních vysokých školách není závislá na výši hrubého měsíčního příjmu.

Tabulka 15 - Kontingenční tabulka vycházející z otázek č. 5 a č. 13

	Student(ka) žijící s rodiči	Student(ka) žijící sám/sama	Nestudují	Σ
Rozhodně ANO	4	3	2	9
Spíše ANO	10	15	3	28
Spíše NE	24	17	3	44
Rozhodně NE	18	15	3	36
Nevím	2	2	0	4
Σ	58	52	11	121

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

I přesto, že studenti žijící stále s rodiči nemají tolik výdajů na bydlení a základní lidské potřeby, zastávají názorů, že školné by zavedené být nemělo. Naopak, nadpoloviční většina studentů žijících samostatně by byla pro zavedení povinného školného na veřejných a státních vysokých školách. Tudíž opět lze říci, že ochota platit povinné školné není závislá na aktuálním stavu soužití studentů s rodiči.

6 Závěr

V první části bakalářské práce jsou popsány teoretická východiska, která jsou zaměřena na pojmy vzdělání, vzdělávání a struktura vzdělávací soustavy. Jelikož je práce koncipována zejména na terciární vzdělání, zabývá se rovněž historií a vývojem, možnostmi studia a organizací vysokého školství. Jelikož se počet vysokoškolských studentů během posledních 30 let ztrojnásobil, došlo k výrazné změně v organizaci a v přístupu k výuce v jednotlivých studijních oborech. Dle koncepce Martina Throwa se terciární vzdělávání dostalo od elitní fáze, přes masovou až po univerzální, ve které již několik let setrvává. Znaky univerzální fáze vzdělávání jsou zejména studium na vysoké škole většiny lidí v dané věkové kategorii, tenká hranice mezi studiem a prací, nebo například zodpovědnost za kurikulum, která je přenesena převážně na studenty. S růstem počtu studentů, rostly samozřejmě i počty vysokých škol, a to jako veřejných, tak i těch soukromých. Tudíž se změnil nejen styl výuky a počet studentů, nýbrž i náklady, které musí veřejné a státní vysoké školy rok co rok pokrýt. O pokrytí těchto nákladů se stará Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, které čerpá a následně rozděljuje finanční prostředky ze státního rozpočtu. Ale jelikož jsou náklady i z důvodů technologického pokroku a neustálého vývoje stále vyšší, bylo zapotřebí zavést i povinné drobné poplatky na veřejných vzdělávacích institucích, které pomohou s pokrytím alespoň některých nákladů. A právě financováním a hospodařením s příspěvkem MŠMT se zabývá praktická část této bakalářské práce.

Druhá část se skládá ze dvou šetření, které je v obou případech zaměřeno na financování vysokých škol. Tím prvním je komparace hospodaření Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Obě Univerzity jsou, co se týče počtu studentů i absolventů srovnatelné. Navíc jsou obě vzdělávací instituce v poměrné blízkosti, což zapříčinilo, že dochází k lehkému soupeření o studenty. Ze srovnání rozpočtových okruhů je patrné, že Univerzita Pardubice hospodaří s větším rozpočtem než Univerzita Hradec Králové s rozdílem přibližně 170 milionů korun. V rámci celého rozpočtu vysokého školství se obě Univerzity podílejí přibližně dvěma procenty (UHK 1,64 % a UPA 2,34 %), tudíž se nejedná o významný činitel. Pokud jsou brány v potaz jednotlivé náklady, výnosy a celkový výsledek hospodaření, je kladným výsledkem, že ani jedna z Univerzit není ve ztrátě. Univerzita Hradec Králové dosahuje zisku 3,4 milionů a Univerzita Pardubice 12,9 miliónů Kč.

Dotazníkové šetření, které je uvedeno v závěru bakalářské práce, bylo určeno zejména současným studentům a jehož tématem byl názor na současné poplatky, které jsou ze zákona

zavedeny na vysokých školách. Dotazník byl složen z 15 otázek, z toho 7 kategoriálních, 7 uzavřených a poslední otázka byla prostorem pro vyjádření názoru na danou problematiku. Výsledkem celého šetření je, že respondenti, které tvoří zejména studenti bakalářských oborů České zemědělské univerzity, z většiny souhlasí s poplatkem za přijímací řízení a prodloužené studium, jelikož jsou si vědomi nákladů, které jsou s těmito úkony spojeny. Co se týče názoru na poplatek spojený s výukou s cizím jazyce, byli respondenti spíše opačného názoru. V otázce, kterou vláda projednává již roky, zda by mělo být na veřejných a státních vysokých školách zavedeno povinné školné, měli respondenti většinový názor, že ne. Argumenty zněly, že pro sociálně slabší studenty, by se zpoplatněné veřejné vysokoškolské studium mohlo být překážkou, a proto by mělo nadále být hrazeno státem. Naopak komentáře respondentů, kteří by eventuálně byli pro zavedení přiměřeného povinného školného, zněly, že pokud by byla výuka interaktivnější, zlepšila by se kvalita studia zavedením nových trendů a více praxe, a snížil by se počet „studentů“, kterým jde zejména o status studenta a výhody spojené s ním, a naopak motivace studentů, kteří o studium mají opravdu zájem by se mohla zvýšit. Otázka, zda existuje závislost mezi ochotou platit školné a výší měsíčního příjmu respondentů, byla vyvrácena. Stejně tak nebylo potvrzeno, že by ochota platit školné souviselo s tím, zda studenti žijí stále s rodinou nebo zda žijí samostatně.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1261-5.

KOUCKÝ, Jan, Aleš BARTUŠEK a Martin ZELENKA. *Účast na vzdělávání, financování škol a uplatnění absolventů*. V Praze: Vydavatelství Pedagogické fakulty, Univerzita Karlova, 2008. ISBN 978-80-7290-370-2.

MATĚJŮ, Petr a N. A. BARR, SIMONOVÁ, Natalie, *České vysoké školství na křižovatce: investiční přístup k financování studia na vysoké škole v sociologické reflexi*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2005. ISBN 80-7330-072-9

MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009. ISBN 978-80-254-4519-8

PETRUSEK, M., MAŘÍKOVÁ, H. a VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2. svazek, ISBN 80-7184-310-5

Regionální školství: školský zákon, vyhlášky, předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, dotace, školní stravování, maturity, výkon ústavní a ochranné výchovy; Pedagogičtí pracovníci: redakční uzávěrka Ostrava: Sagit, 2018. ÚZ. ISBN 978-80-7488-311-8.

SEVEROVÁ, L. *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu*. Davle: Alfa Nakladatelství 2011. ISBN 978-80-87168-16-5

ŠÍMA, K. – PRUDKÝ, L. – PABIAN, P. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3009-7

URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1313-3.

Internetové zdroje:

Citáty [online]. [cit. 2019-12-11]. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/267944-jan-amos-komensky-cilem-vzdelani-a-moudrosti-je-aby-clovek-videl-pr/>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o vysokých školách. In: 1998. Praha, 1998, ročník 1998, částka 39, číslo 111. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111/zneni-20190424>

Český statistický úřad: *Historie a vývoj vysokého školství - 1919-2008* [online]. [cit. 2019-06-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historie-a-vyvoj-vysokeho-skolstvi-n-i46po3jjgu>

Eurydice – Česká republika: Financování terciárního vzdělávání [online]. 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací 2018[online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-5>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – přehled vysokých škol v ČR [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy – Vzdělávací programy EU. [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/erasmus>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Data o studentech, poprvé zapsaných a absolventech vysokých škol [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/data-o-studentech-poprve-zapsanych-a-absolventech-vysokych>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Ministerstvo – základní informace [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/zakladni-informace>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – MŠMT od roku 1848 do současnosti [online]. [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2019[online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rozpis-rozpocet-vysokych-skol-na-rok-2019>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Školský zákon ve znění účinném od 15. 2. 2019[online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Vyšší odborné vzdělání [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/obecna-informace-o-vyssim-odbornem-vzdelavani>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Vzdělávací soustava. MŠMT [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/vzdelavaci-soustava>

Univerzita Hradec Králové [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.uhk.cz>

Univerzita Pardubice [online]. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.upce.cz>

8 Přílohy

Příloha 1 - Seznam veřejných vysokých škol

Akademie múzických umění v Praze	AMU
Akademie výtvarných umění v Praze	AVU
Česká zemědělská univerzita v Praze	ČZU
České vysoké učení technické v Praze	ČVUT
Janáčkova akademie múzických umění v Brně	JAMU
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	JU
Masarykova univerzita	MU
Mendelova univerzita v Brně	MENDELU
Ostravská univerzita	OU
Slezská univerzita v Opavě	SU
Technická univerzita v Liberci	TUL
Univerzita Hradec Králové	UHK
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	UJEP
Univerzita Karlova	UK
Univerzita Palackého v Olomouci	UP
Univerzita Pardubice	UPA
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	UTB
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	VFU
Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava	VŠB-TUO
Vysoká škola ekonomická v Praze	VŠE
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	VŠCHT
Vysoká škola polytechnická Jihlava	VŠPJ
Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	VŠTE
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze	UMPRUM
Vysoké učení technické v Brně	VUT
Západočeská univerzita v Plzni	ZČU

Zdroj: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy-Přehled vysokých škol v ČR* [online]. [cit. 2019-12-09].

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Příloha 2 - Seznam státních vysokých škol

Policejní akademie České republiky v Praze
Univerzita obrany

Zdroj: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy-Přehled vysokých škol v ČR* [online]. [cit. 2019-12-09].

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Příloha 3 – Dotazník

Poplatky spojené se studiem na vysoké škole

1 Jaké je Vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž Žena

2 Jaký je Váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- méně než 18 19 - 26 27 - 34 více než 34

3 Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní Středoškolské s výučním listem Středoškolské s maturitou Vyšší odborné Vysokoškolské bakalářské
- Vysokoškolské magisterské Vysokoškolské doktorské a vyšší

4 Ve kterém kraji bydlíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Praha Středočeský kraj Jihočeský kraj Plzeňský kraj Karlovarský kraj Ústecký kraj
- Liberecký kraj Kralovhradecký kraj Pardubický kraj Kraj Vysočina Jihomoravský kraj Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj Zlínský kraj

5 Jaký je aktuální stav Vašeho soužití s rodiči?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Jsem student(ka) žijící s rodiči Jsem student(ka) žijící sám/sama Nestuduji

6 Jaký je Váš hrubý měsíční příjem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 10 000   10 001 - 20 000   20 001 - 30 000   30 001 - 40 000   40 001 - 50 000
 Více než 50 000

7 Jaký je hrubý měsíční příjem Vaší domácnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 10 000   10 001 - 30 000   30 001 - 50 000   50 001 - 70 000   70 001 - 90 000
 Více než 90 000

8 Souhlasíte s poplatkem za přijímací řízení na veřejných a státních vysokých školách?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano   Spíše ano   Spíše ne   Rozhodně ne   Nevím

9 Souhlasíte s poplatkem za prodloužené studium na veřejných a státních vysokých školách?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano   Spíše ano   Spíše ne   Rozhodně ne   Nevím

10 Souhlasíte s poplatkem za studium v cizím jazyce na veřejných a státních vysokých školách?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano   Spíše ano   Spíše ne   Rozhodně ne   Nevím

11 Přijdou Vám povinné poplatky spojené se studiem na veřejných a státních vysokých školách příliš vysoké?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano   Spíše ano   Spíše ne   Rozhodně ne   Nevím

12 Pokud jste studentem/studentkou veřejné vysoké školy, využíváte některých z těchto stipendií?

Nápověda k otázce: *Případně pokud jste již absolventem VVŠ, využíval(a) jste některých z uvedených stipendií?*

☐ Prospěchové stipendium	☐ Mimořádné stipendium	☐ Ubytovací stipendium	☐ Sociální stipendium	☐ Doktorské stipendium
☐ Jiné	☐ Má škola nemá stipendijní program			

13 Souhlasil(a) byste se zavedením povinného školného, které by bylo určeno na zlepšení kvality výuky a modernizaci prostor na veřejných a státních vysokých školách?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano   Spíše ano   Spíše ne   Rozhodně ne   Nevím

14 Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) "Rozhodně ano" nebo "Spíše ano", v jaké výši by se toto školné mělo pohybovat za semestr?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 2 500   2 500 - 5 000   5 001 - 7 500   7 501 - 10 000   Více než 10 000

15 Chtěl(a) byste nám sdělit svůj názor na danou problematiku? Ocením veškerou zpětnou vazbu.

Příloha 4 - Názor respondentů na danou problematiku

1. Školné by na veřejné a státní škole podle mě být nemělo, je spousta chytrých lidí, kteří by si kvůli svým sociálním podmínkám nemohli studium dovolit, přitom by třeba pro daný obor byli přínosem. Kdežto tací, kteří pro daný obor nejsou zapálení si prostě jen zaplatí titul, bez školného mají šanci všichni.
2. Studium na vysokých školách by mělo být zpoplatněno, samozřejmě méně než na soukromých VŠ. Myslím si, že by to odradilo studenty, kteří jsou na škole pouze kvůli statusu studenta a další by to více motivovalo ke studiu. Samozřejmě by s tím ale mělo být spojené odpovídající prospěchové stipendium.
3. Pokud by mé příspěvky na studium přispěly k interaktivnější výuce (výuka online, lepší vybavení, hezčí a lépe zpracované podklady pro učení – např. skripta, určitě bych je ráda zaplatila.
4. Modernizace prostor moc nepřispěje k výuce, vždy záleží na konkrétním vyučujícím, jak umí danou problematiku podat. Což v dnešní době je celkem obtížné. Málomocný učitel umí dobře vysvětlit danou problematiku.
5. Pokud je vysoká škola veřejná nebo státní, tak má být zcela hrazená státem. A pokud si student zvolí něco nadstandardního, teprve poté by se za to určitě mělo platit. Dle mého názoru na našich vysokých školách chybí praktická zkušenost oproti třeba zahraničním VŠ (např. Dánsko). Sice by studium zabralo studentům více času, ale bylo by prospěšnější pro všeobecný přehled a do budoucího zaměstnání.
6. Na jiných veřejných školách by poplatek za studium zřejmě nějakým způsobem přispěl k modernizaci či zkvalitnění výuky, na ČZU, kde studuji, tuhle potřebu ale necítím. Další otázkou je, jak vysoký by případný poplatek byl. Mnoho lidí by se pak mohlo přiklonit ke studiu na soukromé škole, kde už by cenový rozdíl nemusel být tak velký a získaly by navíc jiné benefity, které mnoho veřejných škol nenabízí, jako např. praxe.
7. Pokud školné zkvalitní výuku a modernizaci výukových prostor, tak ano přiměřené školné by mělo smysl.
8. Myslím si, že americký styl vysokých škol, kde je studium vždy placené není od věci – studenti si potom studia více váží. Co se téhle školy týče (ČZU) problém mám spíše s přístupem k některým problémům. Například, když jsem v kampusu ztratila peněženku, byla jsem odkázána na policii a škola s tím nic nedělala. Stejně tak mám zažádáno o ubytovací stipendium už několik měsíců, stále mi však nebylo uznáno. Nezáleží mi na penězích, spíš na přístupu.
9. Myslím si, že už takto jsou koleje nebo byty velice drahé. Pro někoho, kdo nemá oba dva rodiče a žije pouze s matkou či otcem, a nejlépe ještě se sourozencem, je to hodně peněz. Kdyby se státní školy zpoplatnily, tak by mohli chodit studovat jen bohatí lidé anebo studenti, kteří mají vysokou školu v blízkosti svého trvalého bydliště.
10. Ze státní jsem odešel kvůli špatnému přístupu. Chovají se ke studentům jako k „hadru“. Soukromá je ohledně přístupu mnohem lepší.
11. Poplatky jsou už takto vysoké.